

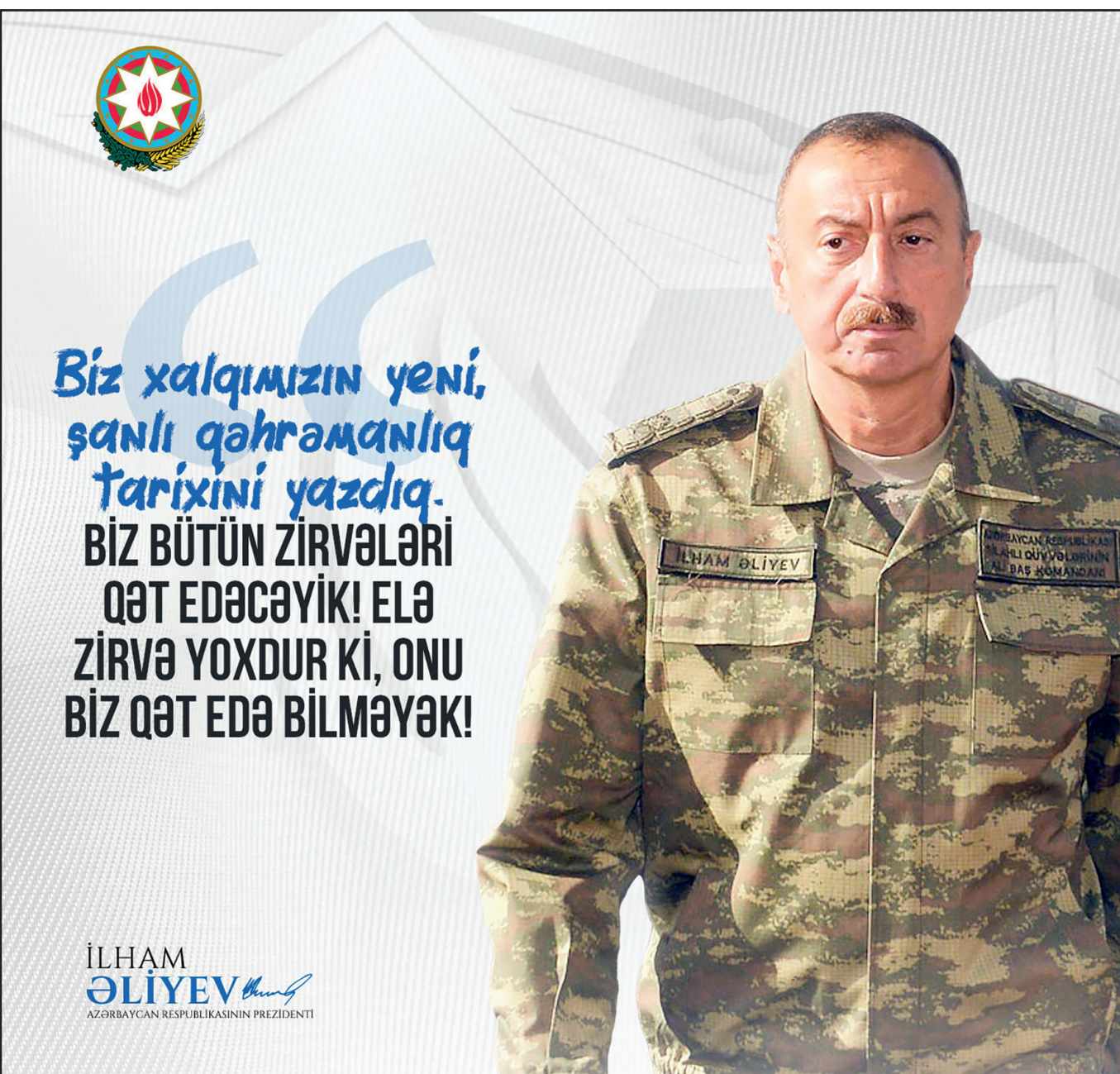
İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

(əvvəli ötən sayımızda)
Yeni dövr üzrə prioritetlər
elan edildi

2024-cü il yanvarın 10-da yerli televiziyalara müsahibəsində Prezident İlham Əliyev bəyan etmişdi ki, seçkilər bütöv bir dövrə yekun vurur. Azərbaycan prezident seçkiləri ilə yeni və təbi ki, qarşıda milli hədəflər üçün sonsuz üfüqlər açan tarixi bir mərhələyə daxil oldu. Fevralın 14-də Milli Məclisdə keçirilən andıçmə mərasimindəki müstəsna dövlətçilik təcrübəsinə əsaslanan çıxışı ilə İlham Əliyev yeni dövr üzrə prioritetlərimizi müəyyən etdi. Proqram xarakteri daşıyan dərin məzmunlu nitqində dövlət başçısı yeni tarixi dövrdə qarşıda dayanan vəzifələrə nəzər saldı, dövlətimizin milli təhlükəsizliyinin

və müdafiə qabiliyyətinin daha da möhkəmləndirilməsi, işğaldan azad edilmiş torpaqların bərpası, sosial-iqtisadi inkişaf, texnoloji üstünlüyün təmin edilməsi, milli-mənəvi dəyərlərə sadıq olan gənc nəslin yetişdirilməsi, Azərbaycançılıq məfkurəsinin gücləndirilməsi və digər sahələrdə görülməli işlərdən danışdı, xarici siyasət istiqamətində yeni üfüqlərin açılması zərurətini qeyd etdi. Beləliklə, andıçmə mərasimi ilə tarixi dövlətçilik ənənələrimiz, milli dəyərlərimiz, döyüş və Zəfər ruhumuz, qurub-yaratmaq potensialımızdan ibarət yeni mərhələyə qədəm qoyuldu. Cənab İlham Əliyev çıxışı zamanı Azərbaycanın artıq daxil olduğu yeni strateji dövrün ümumi mənzərəsini canlandırdı, əsas hədəflərini diqqətə çatdırdı. Reallıq bundan ibarətdir ki, müstəqil dövlətimiz bu yeni dövrə tarixin ağır mirasından xilas olmuş, bir zamanlar həlli müşkül görünən problemləri uğurla yoluna qoymuş şəkildə, eyni zamanda əvvəlki dövrlərin zəngin təcrübəsi ilə daha da güclənmiş halda, milli qururunu, layəqətini bərpa etmiş tərzdə - alnıaçıq, üzüağ daxil olur. Davamlı inkişaf, ardıcıl nailiyyətlər, önümüzdəki böyük hədəflərə çatmaq üçün qarşımızda keçilməsi qeyri-mümkün maneələr yoxdur. Lakin yeni dövrün hədəflərindən bəhs etmədən əvvəl Azərbaycanın son 20 ildən artıq dövrdə keçdiyi inkişaf yoluna, imza atdığı zəfərlərə diqqət yetirməliyik. Çünki son 20 ildə Azərbaycanda əldə olunan uğurlar

tarix boyu olmayıb. Bu mənada Azərbaycanın keçdiyi inkişaf yolu möhtəşəm və qürurvericidir. Bu dövrdə iqtisadiyyatımız 3 dəfədən çox artıb, Azərbaycan Cənubi Qafqazda lider, dünyada söz sahibi olan dövlətə çevrilib, kosmik kluba daxil olub. Qlobal enerji təhlükəsizliyi məsələlərində aparıcı rolu olan Azərbaycan həm də dünyada müstəqil siyasəti, özünün qətiyyətli mövqeyi olan dövlət kimi tanınır. Əgər Azərbaycan prezidentinin 2003-cü ilin oktyabrında keçirilmiş inaqurasıya mərasimindəki çıxışını təhlil edib, həmin çıxışla iki onillik ərzində yaradılmış tarixi reallıqlar arasında müqayisələr aparsaq, görürük ki, 20 il əvvəl xalqımız qarşısında verilən bütün vədlər yerinə yetirilib. Azərbaycan vətəndaşlarının istəyinə uyğun olaraq ümummillə lider Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi siyasəti davam etdirilməsi, o cümlədən bu siyasətin əsas prioriteti olan ölkəmizin ərazi bütövlüyü məsələsinin təmin olunması həmin vədlər sırasında birinci gəlir. Bəli, son 20 ildə ilk dəfə olaraq 2020-ci ildə Azərbaycanın torpaqları işğaldan azad edilib. Yaxşı xatırlayıyıq, İlham Əliyev 2003-cü ildə prezident seçilməsindən sonra andıçmə mərasimində demişdi: *"Ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edilməlidir. Azərbaycan heç vaxt bu vəziyyətlə barışmayacaqdır. Hamı bilməlidir ki, sülh tərəfindən olmağımıza baxmayaraq, müharibənin yenidən başlanmaması və bu məsələnin sülh yolu ilə həllini istəməyimizə baxmayaraq, bizim səbrimiz də tükənməz*

YENİ MİLLİ HƏDƏFLƏRƏ DOĞRU

deyildir. Azərbaycan öz doğma torpaqlarını nəyin bahasına olursa-olsun azad edəcəkdir". Azərbaycan prezidenti həmçinin bəyan etmişdi ki, xalqımız heç vaxt öz ərazisində ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına imkan verməyəcək, nəyin bahasına olursa-olsun, doğma torpaqlarımız azad ediləcək. Cənab İlham Əliyev illər ərzində böyük səbrlə, təmkinlə iştirak etdiyi sülh danışıqlarının artıq heç bir mənasının olmadığına, ərazi bütövlüyümüzün bərpa-sından ötrü hərbdən başqa bir yolun qalmadığına tam əminlikdən sonra ordumuzun gücü ilə problemi həll etdi. Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə xalqımız yumruq kimi birləşərək, torpaqlarımızın azadlığına, ərazi bütövlüyümüzə, dövlət suverenliyimizə nail oldu. Bu mənada 20 illik uğurlarımızın zirvəsi isə şübhəsiz ki, Vətən müharibəsində torpaqlarımızın azad edilməsidir. 2023-cü ilin sentyabrında cəmi bir neçə saat ərzində Ermənistan ordusunun təxminən 15 minlik ekspedisiya ordusunu tam iflic vəziyyətinə salan, onları ikinci dəfə kapitulyasiya aktına imza atmağa məcbur qoyan qüdrətli ordumuz Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə daha bir tarix yazdı. Bununla da Azərbaycan ərazisində separatizmin kökü kəsildi. Bu gün qalib Azərbaycanın vətəndaşı olmağımız ilə qürur duyduğumuza görə qalib Lider İlham Əliyevə, rəşadətli Ordumuza borcluyuq. Dövrünün bütün qüdrətli liderlərinin uğurunu şərtləndirən əsas cəhətlərdən biri məhz strateji düşüncə, zamanın axarını duymaq bacarığı və gələcəyə hazır olmaq əzmidir. Azərbaycanın həyata keçirdiyi siyasətin, verdiyi qərarların məzmununa nəzər yetirdikdə dövlət rəhbərimizin bütün qüdrətli liderlərə xas olan yüksək cəhətləri necə uğurla öz şəxsiyyətində birləşdirdiyini görə bilərik. Hər zaman vədlərini yerinə yetirən İlham Əliyev verdiyi bütün vədlərə layiqincə əməl etdi. Andıçmə mərasimində Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, bu illər uğurlarla dolu, qələbələrlə dolu illər olmuşdur: *"İyirmi ildən çoxdur ki, Azərbaycan xalqı mənə öz dəstəyini göstərir. 2003-cü ildə ilk dəfə prezident vəzifəsinə seçildə aziz xalqımı əmin etmişdim ki, qarşıda duran bütün vəzifələri icra etməyə, xalqı yüksək etimadını doğrultmağa çalışacağam. Bu illər uğurlarla dolu, qələbələrlə dolu illər olmuşdur. Çətinliklər də oldu, problemlər də oldu, ancaq Azərbaycan xalqı bir yumruq kimi birləşərək bütün çətinliklərə və problemlərə baxmayaraq, inkişaf və tərəqqi yolu ilə uğurla gedirdi"*. Ümumiyyətlə, bu dövrdə əldə edilən nailiyyətləri Heydər Əliyevin 1969-cu ildə Azərbaycana rəhbərliyə başlamasından sonra qazanılan uğurlarla müqayisə edə bilərik. Mən olduqca xoşbəxtəm ki, hər iki dövrdə Azərbaycanın yüksəlişinin şahidiyəm. Eyni zamanda, mənəm üçün olduqca qürurvericidir ki, hər iki dövrdə baş verən inkişaf proseslərində həm elmi müstəvidə, həm də idarəetmə sahəsində iştirak etmişəm.

(davamı 3-cü səhifədə)

COP29 AZƏRBAYCAN ÜÇÜN HƏM ÇAĞIRIŞ, HƏM DƏ FÜRSƏTDİR

"BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) sədrliyi öz üzərinə götürmək və COP29-a səmərəli ev sahibliyi etmək Azərbaycan üçün mühüm nailiyyət və xüsusi nəticədir. Bu, ölkəmizə həm çağırış, həm də fürsət təqdim edir".

ministrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Çinin "Global Times" qəzetinə müsahibəsində deyib. O vurğulayıb ki, Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi etməsi və beynəlxalq ictimaiyyətdən dəstək alması bir daha beynəlxalq ictimaiyyətin rəsmi Bakıya olan hörmət və etimadını göstərir. *"Qalqı yanacaq ixrac edən ölkə kimi Azərbaycan yerli, regional və global səviyyədə mövcud keçid layihəsini və gündəmini həyata keçirmək üçün güclü iradə və qətiyyət nümayiş etdirib. İqlim dəyişikliyi hər kəs üçün əsas problemdir və qlobal ictimaiyyətin buna qarşı səylərini birləşdirməsi vacibdir. Azərbaycan COP danışıqlar prosesinin*

bütün fundamental aspektləri üzrə global səviyyədə daha çox həmrəylik və konsensusa nail olmağı hədəfləyir. Azərbaycan həmçinin "Qlobal Şimal" və "Qlobal Cənub" arasında anlaşma və həmrəylik yaratmağa çalışır", - prezident köməkçisi söyləyib. H.Hacıyev vurğulayıb ki, COP29-un uğur qazanması üçün təkcə ev sahibi ölkə kimi Azərbaycan deyil, bütün beynəlxalq ictimaiyyət bərabər öhdəliyə sahibdir: *"Ev sahibi ölkə kimi Azərbaycan COP29-un mövzusu olan real iqlim maliyyəsi gündəmini inkişaf etdirməyə çalışacaq"*. Prezident köməkçisi diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan COP29-un fundamental məsələləri üzrə bütün tərəflərlə dialoqa və əlaqəyə açıqdır.

M.Zaxarova Azərbaycanın guya Ukraynaya silah tədarük etməsi ilə bağlı şayiələri şərh edib

"Azərbaycan tərəfi Ukraynaya silah tədarükü barədə məlumatı rəsmi şəkildə təkzib edib". Bunu Azərbaycanın guya Ukraynaya silah tədarük etməsi ilə bağlı martın 27-də keçirilən brifinqdə sual verən erməni jurnalistə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) nümayəndəsi Mariya Zaxarova xatırladı. O qeyd edib ki, Ukraynaya potensial silah tədarükü ilə bağlı bütün məlumatlar Rusiyanın müvafiq qurumları tərəfindən diqqətlə yoxlanılır və

həmin ölkələrlə müzakirə olunur. *"Diqqətinizə çatdırım ki, Azərbaycan tərəfi sözügedən məlumatı rəsmən təkzib edib. Bir daha xatırladıram ki, biz həm də bu məsələ ilə bağlı sıx şəkildə əlaqə saxlarıyıq"*, - deyə Zaxarova bildirib.

Moskva anklavlar məsələsinin həllinə köməklik göstərməyə hazırdır

"Ərazilərin, o cümlədən anklavların məsələsi Ermənistan-Azərbaycan sərhədlərinin delimitasiyası üzrə ikitərəfli komissiya çərçivəsində həll edilməlidir". Bu barədə martın 27-də keçirilən brifinqdə Rusiya Federasiyası Xarici İşlər Nazirliyinin (RF XİN) rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova bəyan edib. *"Biz, öz tərəfinizdən, Rusiyanın əlində olan unikal kartoqrafik materiallar və ekspertiza əsasında maksimum dərəcədə köməklik göstərməyə hazırıq. Analoji prinsiplər Ermənistan və Azərbaycan arasında nəqliyyat kommunikasiyalarının açılmasına da aiddir"*, - diplomat bildirib. O xatırladı ki, söhbət Azərbaycanın qərb rayonlarını Naxçıvanla birləşdirən, Ermənistanın Sünik vilayətinin (Zəngəzur - red.) ərazisindən keçən marşrutdan gedir. Mariya Zaxarova vurğulayıb ki, kompromislərin inkişaf etdirilməsi üçün özünü doğrultmuş əsaslı mexanizm mövcuddur - bu, Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan baş nazirləri müavinlərinin üçtərəfli işçi

qrupudur. *"İşçi qrupunun 2023-cü il iyunun 2-də keçirilmiş sonuncu iclasında tərəflər regionda nəqliyyat-iqtisadi marşrutlarının açılması ilə bağlı kompleks şəkildə, qarşılıqlı olaraq faydalı qərarın qəbul edilməsinə yaxın idilər. Biz tərəfdaşları siyasəti iradə göstərməyə və üçtərəfli işçi qrupu da daxil olmaqla, yaradılmış üçtərəfli formatların qarşılıqlı fəaliyyətini bərpa etməyə çağırıyıq"*, - deyə Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi əlavə edib.

AZƏRBAYCAN TERRORİZMİN BÜTÜN FORMA VƏ TƏZAHÜRLƏRİNİ PİSLƏYİR

Martın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinə zəng edib. Dövlətimizin başçısı “Crocus City Hall” konsert zalında törədilmiş terror aktı nəticəsində xeyli sayda insanın həlak olması ilə bağlı öz adından və Azərbaycan xalqı adından Vladimir Putinə, Rusiya xalqına, həlak olanların ailə üzvlərinə və yaxınlarına bir daha başsağlığı verib, bütün yaralananların tezliklə sağlamlasını arzulayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan tərəfinin bu dəhşətli terror aktını qətiyyətlə pislədiyini bildirərək, ölkəmizin və xalqımızın bu ağır saatlarda Rusiyanın və Rusiya xalqının yanında olduğunu qeyd edib. Rusiya prezidenti başsağlığına və göstərilən həmrəyliyə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirib. Dövlət başçıları gələcəkdə də terrorçuluğa qarşı mübarizə sahəsində birgə səylərin davam etdiriləcəyini vurğulayıblar.

Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi Moskvada “Crocus City Hall”da baş verən dəhşətli hücumu qətiyyətlə pisləyib. Bu barədə nazirliyin X sosial şəbəkə hesabında paylaşım edilib. Paylaşımnda deyilir: *“Moskvada “Crocus City Hall”a edilmiş dəhşətli hücumu qətiyyətlə pisləyirik. Güməhsız qurbanların ailələrinə, eləcə də Rusiya Federasiyasının xalqına və hökumətinə dərin hüznə başsağlığı veririk. Bütün yaralıların tezliklə sağlamlasını arzu edirik”.*

Füzuli şəhərinə növbəti köç karvanı yola düşüb

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Füzuli şəhərinə növbəti köç karvanı yola salınıb. Respublikanın müxtəlif ərazilərində yataqxana, sanatoriya, pioner düşərgəsi, yarımçıq tikililər və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət növbəti köç karvanı martın 27-də Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundan yola salınıb. Bu mərhələdə Füzuli şəhərinə daha 35 ailə -

134 nəfər köçürülüb. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan ordusunun qazandığı Zəfər nəticəsində məcburi köçkünlərin 30 ildən sonra könnüllü, təhlükəsiz və ləyaqətlə doğma yurdlarına qayıtmasına imkan yaranıb. Doğma yurda qayıdan Füzuli sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident İlham Əliyevə və

Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya təşəkkür ediblər. Onlar, həmçinin torpaqlarımızı işğaldan qurtaran rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdarlıqlarını bildirib, bu yolda canlarından keçən şəhidlərimizə rəhmət, ailələrinə səbir diləyiblər. Xatırladaq ki, indiyədək Füzuli şəhərində 631 ailənin, yəni 2379 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib.

Orta Dəhliz üzrə daşımaların həcmi 10 milyon tona çata bilər

“Ötən il Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi üzrə yük daşımalarının həcmi 2 dəfə artaraq 3 milyon tona çatıb. Yaxın illərdə bu rəqəmin 10 milyon tona çatacağına ümid edirik”. Bu fikri martın 28-də Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev Çinin Haynan

adasında keçirilən Asiya naminə Boao Forumunun illik konfransının açılış mərasimində çıxışı zamanı deyib. Qazaxıstanın dövlət başçısı Asiya ilə Avropa arasında tədarük zəncirini etibarlı şəkildə təmin edən Orta Dəhlizin həm mövcud, həm də yeni

nəqliyyat marşrutlarını inkişaf etdirmək üçün səyləri artırmağın vacibliyini vurğulayıb. Qeyd edək ki, Çinin Haynan adasında Asiya naminə Boao Forumunun “Asiya və dünya: ümumi çağırışlar, ortaqlıq məsuliyyəti” mövzusunda illik konfransı keçirilir.

BTC ilə Türkiyə ərazisindən neftin nəqli artıb

Bu ilin yanvar-fevral aylarında Türkiyə ərazisi ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) kəməri vasitəsilə 35 960 min barel neft nəql edilib ki, bu da illik

müqayisədə 2.6% çoxdur. Bu barədə Türkiyənin borularla nəqliyyat operatoru olan “BOTAS” şirkətinin məlumatında bildirilir.

Məlumatla görə, 2023-cü ilin müvafiq dövründə BTC vasitəsilə Türkiyə ərazisi ilə 35 049 min barel neft nəql edilib. Qeyd edək ki, ötən il Türkiyə ərazisi ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) kəməri vasitəsilə 228 811 min barel neft nəql edilib ki, bu da 2022-ci ilin göstəricisi ilə müqayisədə 1.5% çoxdur. Xatırladaq ki, BTC kəməri ilə Azərbaycanın “Azəri-Cıraq-Günəşli” yataqlarından hasil edilən neft idxal edilir. Bundan başqa, kəmər vasitəsilə digər istehsalçıların nefti də Türkiyə ərazisinə göndərilir.

“Azərbaycan investorlarla əməkdaşlığa açıqdır”

“Azərbaycan investorlarla əməkdaşlığa açıqdır və ənənəvi enerji istehsalçısı kimi ölkədə bərpa olunan enerji layihələrinə sərmayə qoyan beynəlxalq enerji şirkətləri və milli liderlərdən ibarət yaxşı qrup formalaşdırılır”. Bunu Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov Çinin CGTN telekanalına müsahibəsində deyib. “Mülayim enerji keçidini təmin etmək üçün həm institusional, həm də iqtisadi siyasət və infrastrukturun inkişafı baxımından sistemli şəkildə sərmayə qoyuruq. Bu gün biz 2030-cu ilə qədər bərpa olunan mənbələrdən enerji tələbatının 30 %-ni qarşılamaq hədəfimizdən xeyli irəliləyirik. Buna görə də təsadüfi deyil ki, Azərbaycan BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası

nın (COP29) ev sahibi ölkəsi kimi yekdilliklə seçilib. Biz bu məsələyə tam məsuliyyətlə yanaşırıq və bu prosesa öz töhfəmizi vermək üçün ciddi çalışırıq. Azərbaycan COP29-a sədrlik etməkdən şərəf duyur və məqsədimiz bu il diqqəti iqlimin maliyyələşdirilməsi mövzusunə yönəltmək olacaqdır. Biz yeni təşəbbüslərə töhfə vermək üçün maraqlı tərəflərlə əl-ələ verib işləməyə çalışırıq və COP29 maraqlı səyahət olacağını vəd edir. İstərdim ki, ölkələr verdiklərə sözlərə əməl

etsinlər və COP29-da real addımlar atmağı öhdələrinə götürsünlər”, - nazir bildirib. Enerji keçidi və bərpa olunan enerjinin istehsalından danışıq M.Cəbbarov xatırladı ki, hazırda Azərbaycan həm neft, həm də təbii qaz kimi qalıq yanacaqların Avropaya tədarükçüsü olmaqda davam edir, lakin ölkənin eyni zamanda məqsədi Avropa İttifaqına “yaşıl” enerji ixrac etmək olan layihəni həyata keçirməyi planlaşdırması da tamamilə təbii bir addımdır. *“Bu, Azərbaycanın Gürcüstan, Bolqarıstan, Rumıniya, eləcə də Macarıstanla birgə təşəbbüsü ilə həyata keçirilən regional layihədir. Bu layihə Azərbaycanın küllək və günəş enerjisinin istehsalı və onun Qara dəniz vasitəsilə Avropa bazarlarına nəqlini nəzərdə tutur”,* - nazir bildirib.

“Kapital Bank” ölkədə 3 faizlik iqtisadi artım proqnoz edir

“Kapital Bank” Azərbaycanda iqtisadi artımla bağlı gözləntilərini açıqlayıb. “Kapital Bank” qeyd edib ki, 2023-2024-cü illərdə Azərbaycanda real ümumi daxili məhsulun 3% artacağı proqnozlaşdırılır.

“Azərbaycan banklarının iqtisadi və əməliyyat şəraitində yüksək neft və qaz qiymətləri fonunda qeyri-neft iqtisadiyyatının dövlət xərcləri hesabına artımı ilə dəstəklənərək əlverişli olaraq qalacaq”,

- Bankın hesabatında qeyd edilir. Nəzərə çatdıraraq ki, Maliyyə Nazirliyinin 2024-cü ildə Azərbaycanda real ÜDM-in artımı ilə bağlı gözləntiləri 2,4%, Mərkəzi Bankın proqnozu isə 3-3,5% civarındadır.

Dövlət xətti ilə verilən ipoteka kreditlərinin sayı 49 mini keçib

Bu günə qədər İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu (İKZF) 49 031 borcalana 2 milyard 982,985 milyon manat kredit verib.

Bu barədə İKZF-nin açıqlamasında bildirilir. Bundan başqa, qurum bəyan edib ki, indiyə qədər 439,716 milyon manat məbləğində biznes kreditlərinə zəmanət verilib, 4 426 mənzil isə kirayəyə vermək yolu ilə realizə edilib. Xatırladaq ki, Fond 2017-ci ilin sonunda “Azərbaycan İpoteka Fondu” və “Kredit Zəmanət Fondu” ASC-lərin birləşməsi

nəticəsində yaradılıb və onların hüquqi varisidir. Fond milli maliyyə təsisatlarına uzunmüddətli subsidiyalasdırılmış ipoteka kreditlərinin verilməsi

və ucuz maliyyə resurslarına çıxışın təmin edilməsi ilə bağlı likvidlik dəstəyini verən dövlət agentləri kimi fəaliyyət göstərir.

Daha bir Avropa ölkəsi Azərbaycandan qaz alır

Albaniya 2026-cı ildə Azərbaycan təbii qazından öz ehtiyaclarını ödəmək üçün istifadə etməyi planlaşdırır. Bu məqsədlə zəruri qazpaylayıcı infrastrukturun inkişafı üzrə planlar hazırlanır. “Trans-Adriatik Boru Kəməri (TAP) kimi mövcud infrastruktur vasitəsilə Albaniya enerji mənbələrini şaxələndirir və hidroenergetikadan asılılığını azaldır. TAP-in Albaniyada əsas rolu Azərbaycan qazının Avropa bazarlarına, o cümlədən İtaliyaya tranzitinə dəstək olmaqdır”, - “S&P” qeyd edir. Azərbaycan qazının Albaniyaya illik tədarükü təxminən 200 milyon kubmetr həcmində gözlənilir. Bu, Trans-Adriatik Qaz Boru Kəmərinin ötürücülük qabiliyyətinin 1,2 milyard kubmetrə qədər

genişləndirilməsinin birinci mərhələsinin dövrünə təsadüf edəcək ki, bunun da 1 milyard kubmetri İtaliya üçün nəzərdə tutulub. Beləliklə, Albaniya İtaliya, Yunanıstan, Bolqarıstan, Rumıniya, Gürcüstan, Türkiyə, Macarıstan və Serbiyadan sonra Azərbaycandan təbii qaz tədarük edən 9-cu ölkə olacaqdır. Eyni zamanda, Azərbaycan qaz almaq istəyən bir qrup ölkə də var. Bunlar Bosniya və Herseqovina, Monteneqro, Xorvatiya, Slovakiya və Şimali Makedoniyadır. Azərbaycan Avropaya təbii qaz ixracını 2021-ci ildəki 8 milyard kubmetrdən 2023-cü ildə 11,8 milyard kubmetrə qədər artırır. Ümumilikdə, ötən il ölkə 23,8 milyard kubmetr qaz ixrac edib. Avropa İttifaqı ilə memorandum əsasən, Bakı 2027-ci ilə qədər

Avropaya təbii qaz tədarükünü 20 milyard kubmetrə çatdırmalıdır. Qeyd edək ki, Azərbaycan qazının “Şahdəniz” qaz-kondensat yatağından Trans-Adriatik Qaz Kəməri ilə Avropaya tədarükü 2020-ci ilin sonunda başlayıb. Hazırda kəmərin ötürücülük qabiliyyəti ildə 12 milyard kubmetr qaz təşkil edir. TAP-ın ümumi uzunluğu 878 km-dir ki, bunun da 550 km-i Yunanıstanın şimal hissəsindən, 215 km-i Albaniya ərazisindən, 105 km-i Adriatik dənizinin dibi boyunca və 8 km-i İtaliya ərazisindən keçir. Azərbaycanın təsdiq edilmiş təbii qaz ehtiyatları 2,6 trilyon kubmetrdir. Ölkənin “Babək”, “Abşeron”, “Ümid” və “Qarabağ” kimi daha bir neçə perspektivli qaz yataqları mövcuddur.

29 mart - 3 aprel 2024-cü il

YENİ MİLLİ HƏDƏFLƏRƏ DOĞRU

(əvvəli 1-ci səhifə)
Biz öz taleyimizi
özümüz həll edirik

2024-cü il fevralın 14-də Milli Məclisdə keçirilən andıçmə mərasimi milli dövlətçilik ənənələrimizin əlamətdar anlarından biri kimi tarixə yazıldı. Azərbaycan bununla yeni bir dövrə daxil oldu. Dövlət rəhbərimizin andıçmə mərasimindəki çıxışı həm cənab İlham Əliyevin 2003-cü ildən bəri ölkəmizə rəhbərlik etdiyi tarixi dövrə ümumi baxış, həm mövcud reallıqların dəyərləndirilməsi, həm də gələcəyin proqnozlaşdırılması etibarilə böyük maraq kəsb edirdi. Bu, əslində, 20 illik yüksəliş və inkişaf mərhələsinin əsl mahiyyətini, tarixinin ən qüdrətli dövrünü yaşayan Azərbaycanın şərafət salnaməsini gözlərimiz önündə bir daha canlandırdı.

Bütün bunların fonunda Azərbaycan xalqı dünyaya sübut edib ki, böyük xalqdır, öz taleyimizi özümüz həll edirik. Prezident andıçmə mərasimində buna toxunaraq deyib: *“Əldə edilmiş bütün nailiyyətlərin mənbəyi Azərbaycan xalqıdır və onun vahid amal ətrafında birləşmə bacarığıdır. Biz, doğrudan da, bütün dünyaya sübut etmişik ki, böyük xalq, biz öz taleyimizi özümüz həll edirik, ölkə qarşısında duran problemləri özümüz həç kimin köməyi olmadan həll edirik və əsaslı şəkildə həll edirik”*.

20 ildə ölkəmiz bu illər ərzində sürətli inkişaf yolu keçdi, tarixi nailiyyətlər qazandı. İqtisadiyyatın inkişafı istiqamətində atılan addımlar və uğurlu nəticələr bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərində özünün aydın ifadəsini tapır. Son 20 ildən artıq dövrün reallıqları fonunda güclü Azərbaycanı götürür və bundan böyük qürur hissi keçiririk. Əgər güclü Azərbaycan qurmasaydıq, kimdənsə istər siyasi, istər iqtisadi sahədə asılı olsaydıq, heç vaxt ərazi bütövlüyümüzü bərpa edə bilməzdik. 20 illik zaman kəsiyində öz tarixi missiyanı birinci mərhələsinə uğurla başa vuran İlham Əliyev zəfərimizin memarı və qalib ölkə-

mizin rəhbəri kimi Azərbaycan vətəndaşlarının mütləq əksəriyyətinin səsinə, etimadına, dünyəvi azərbaycanlılarının və türk dünyasının sevgisinə qazanmış lider, müstəmləkəçiliyin zülmü altında əzilən milyonların haqq səsinin cərcısı olaraq and içdiyi kürsüdən işığına doğru yürüyəcəyimiz yeni hədəfləri nişan verdi, milli birliyimizin, həmrəyliyimizin bu hədəflərə çatmaq üçün əsas amil olduğunu vurğuladı. Prezident nitqində önəmli mesajlar səsləndirməklə Azərbaycanın inkişafı üçün bundan sonra da əlindən gələni əsirgəməyəcəyini qətiyyətlə vurğuladı. Dövlət başçısı qarşıdakı dövrün böyük nailiyyətlər mərhələsi olacağını anonsunu da verdi. İndiyədək qarşıya qoyulan bütün vəzifələrin icra edildiyini xatırladan dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, Azərbaycan cəmiyyətində hökm sürən çox müsbət ab-hava bizi daha da gücləndirir. Bu amil qarşıdakı illərdə də uğurların əldə edilməsinə imkan yaradacaq.

Bədxahlara, ölkəmizin uğurlarından narahət olanlara isə ciddi xəbərdarlıqlar göndərildi. Bəyan olundu ki, Azərbaycanın haqq işinə haram qatmaq istəyən qüvvələrin bütün cəhdləri uğursuzluğa məhkum olacaq.

caq. Azərbaycanın əldə etdiyi nailiyyətləri, qazandığı zəfəri hələ də qəbul edə bilməyən qüvvələr var. Bu baxımdan andıçmə mərasimində qeyd edildiyi kimi, bizim birliyimiz, həmrəyliyimiz daimi olmalıdır. Dün-yada yaranmış yeni reallıqlar, ziddiyyətli proseslər fonunda ideoloji risklər öz aktuallığını saxlayır. Bu risklərdən qorunmaq üçün dövlətlə cəmiyyət arasında mövcud olan qarşılıqlı etimadın əhəmiyyəti böyükdür.

Ordumuzun döyüş qabiliyyətinin daha da yüksəldilməsi əsas milli vəzifələrdən biri olacaq

Azərbaycan konstitusion səviyyədə başqa dövlətlərin müstəqilliyinə qəsd vasitəsi və beynəlxalq münafişələrin həlli üsulu kimi müharibəni rədd edir. Bu gün özünü beynəlxalq ictimaiyyətin təmsilçisi kimi təqdim edən, lakin beynəlxalq hüquqa hörmətlə yanaşmayan subyektlər də daxil, bir çox dövlətlər üçün bu prinsip keçərlidir. Digər tərəfdən, bu gün dünyəvi Üçüncü Dünya müharibəsi ərəfəsindədir, qlobal miqyasda qarşıdurmalar, qeyrisabitlik mövcuddur. Ona görə də belə bir məqamda ölkələrin öz təhlükəsizliklərini təmin etmələri bir nömrəli vəzifə kimi meydana

na çıxır. Bu baxımdan ölkə başçısı tərəfindən əsas vəzifələrdən birinin Silahlı Qüvvələrimizin daha da gücləndirilməsi olduğunu bəyan edilməsi heç də təsadüfi deyil.

Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin kompleksləşdirilməsi istiqamətində çox geniş, effektiv islahatlar həyata keçirilib, Ordumuz ən müasir silah və hərbi texnikalarla təchiz olunur. Hazırda dövlət büdcəmizdə də ən böyük xərc istiqaməti hərbi quruculuğa yönəldilib. 2023-cü ilin sentyabrındakı antiterror əməliyyatı Azərbaycan Ordusunun həttə 2020-ci ildəkindən də nə qədər qüdrətli olduğunu göstərdi. Göründüyü kimi, Azərbaycanda ordunun döyüş qabiliyyətinin gücləndirilməsi prosesi davamlıdır. Cənab İlham Əliyev bu barədə deyib: *“Biz elə ordu yaratmışıq ki, - bundan sonra da bu işlər davam edəcək, - heç kim biza sataşa bilməz və gələcəkdə də belə bir fikirdə ola bilməz”*. Bu prosesin davamlı olmasının zərurəti həm də Ermənistanın Qərbi dairələri tərəfindən revansizmə təhrik edilməsindən irəli gəlir. Məlum olduğu kimi, Vətən müharibəsində və antiterror tədbirlərində müstəsna qələbəmizin nəticəsi olaraq İlham Əliyevin yaratdığı yeni reallıq fonunda biz Qərbin bəzi dairələrinin riyakar davranışları ilə üz-üzəyik.

Azərbaycan Vətən müharibəsində qələbə qazanmaqla, Qarabağda erməni separatçılığına son qoymaqla Qərbin regiondakı maraqlarını darmadağın edib. Ona görə Fransanın, ABŞ-nin bu reallıqlarla barışa bilmədikləri ortadadır. Fransanın Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılmasına qarşı çıxması, Ermənistanı silahlılandırmaqla regionda gərginliyi alovlandırmağa çalışması bundan irəli gəlir. İnaqurasiya mərasimində qeyd edildiyi kimi, *“Biz, - İkinci Qarabağ müharibəsi və antiterror tədbirləri ilə sarsılmaz hesab olunan elə bir daşları tərpətdik ki, bunu biza başlasamayacağıq, biz bunu bilməliyik. Əgər kimsə hesab edir ki, bizdən əl çəkəcəklər, səhv edir. Biz hazır olmalıyıq, səfərbər olmalıyıq”*.

Ehtiyac olmadığı təqdirdə Ermənistanla hücum silahlarının ötürülməsi heç bir halda xoş niyyətin göstəricisi sayıla bilməz. Məlum olduğu kimi, fevralın əvvəllərində Fransa Milli Jandarma İdarəsinin generalı Ermənistan ərazisindən Azərbaycanla sərhədə yaxınlaşaraq binoklla müşahidə aparmışdı. Silah göndərməsinin ardınca fransalı generalın sərhədlərimizə yaxınlaşması əlbəttə ki, Fransanın bədnam niyyətindən xəbər verirdi. Fevralın 13-də isə Ermənistan tərəfindən açılan atəşlə Azərbaycanın Sərhəd Qoşunlarının əsgəri yaranmışdı.

Görünən odur ki, Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində qələbəsini həzm edə bilməyən qüvvələr Ermənistanı mənasız olsa da, revansizmə sürükləyirlər. Xüsusən Fransa artıq tarixə qovuşmuş Qarabağ problemini süni vasitələrlə yenidən meydana çıxartmağa cəhd edir. Həmin vaxt Ermənistanın həyata keçirdiyi təxribatın cavabı artıq-azı verildi. Atəşin açıldığı düşmən postu yerlə-yeksan edildi. Ümumilikdə isə bu kimi hallar ordumuzun döyüş qabiliyyətinin daim yüksək səviyyədə olmasını tələb edir. Ona görə qarşıdakı dövrdə respublikamız bu gün ən yüksək səviyyədə təmin etdiyi təhlükəsizliyi və müdafiəsini daha da gücləndirmək namına ordu quruculuğuna xüsusi önəm verməkdə davam edəcək.

Andıçmə mərasimində bununla bağlı söylənilən fikirlər tamamilə başadüşüləndir: *“Bu gün Silahlı Qüvvələrimizin gələcək inkişafı ilə bağlı lazımi addımlar atılır, lazımi silah-sursat, texnika alınır, yeni silahlı birləşmələr yaradılır. Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin sayı bir neçə dəfə artırılıb, yeni yaradılmış “Komando” silahlı birləşmələrində hərbiçilərin sayı minlərlə ölgülür və bu proses davam edir. Biz elə Ordu yaratmışıq ki, - bundan sonra da bu işlər davam edəcək, - heç kim biza sataşa bilməz və gələcəkdə də belə bir fikirdə ola bilməz. Bu günlərdə Ermənistan tərəfindən törədilmiş yeni təxribata dərhal adekvat cavab verildi, düşmən əl çəkəcəklər, səhv edir. Biz daha onlara və əsasən onlara ürək-dirək*

verən, üstümüza göndərən qüvvələrə signal idi ki, bizim qabağımızda heç kim dura bilməz. Ermənistanın nə qədər havadarları olsa da, heç kim bizi dayandıra bilməz. Bizim siyasətimiz beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Bizim Ermənistan ərazisinə iddiamız yoxdur, ancaq onlar da öz iddialarını geri döndərməlidirlər. Bizlə əsassız iddialarla, şantaj dili ilə danışmaq onlara bəha başa gələcək və onu yaqın ki, hər kəs görür. Beləliklə, ordu quruculuğu prosesi davam etdiriləcək”.

O cümlədən, hərbi sənayenin inkişaf etdirilməsi diqqət mərkəzində saxlanılacaq. Ölkə rəhbərliyi hərbi sənayenin inkişafına yalnız hərbi gücün artması yox, həm də suverenliyin elementi kimi yanaşır və əldə edilən strateji uğurların davamlılığında qətiyyətlidir. Andıçmə mərasimində bəyan edildiyi kimi, Azərbaycan hərbi sənayenin inkişafının birinci mərhələsinə artıq uğurla başa vurub. Növbəti mərhələ isə daha genişmiqyaslı olmaqla həm də Azərbaycanın bu istiqamətdə xarici asılılığını kəskin azaldılmasına yönələcək ki, bu da siyasi və iqtisadi müstəqilliyimizin ardınca müdafiə sənayesi sahəsində də suverenliyimizə töhfə olacaq.

Yeni strateji dövrdə ən əsas məsələlərdən biri də texnoloji inkişafın təmin edilməsindən ibarət olacaq. Andıçmə mərasimində bildirildiyi kimi, texnoloji inkişaf, rəqəmsallaşma, kibertəhlükəsizlik, süni intellektin tətbiqi edilməsi - bütün bunlar bizim gündəlik həyatımızın əlamətlərinə çevrilməlidir. Dövlət qurumları, özəl sektor və cəmiyyətin bütün digər seqmentləri buna hazır olmalıdırlar: *“Mən Azərbaycan üçün hər hansı bir təhlükə, təhdid görmürəm. Ancaq nə üçün görmürəm, çünki bilirəm ki, bizim cavabımız amansız olacaq, sarsıdıcı olacaq və heç nəyə baxmadan o cavab verəcək. Ona görə texnoloji inkişafa nail olmasaq, burada geniş, yeni bir neçə min yox, on minlərlə azərbaycanlı bu işdə olmasa, biz geridə qala bilərik”*.

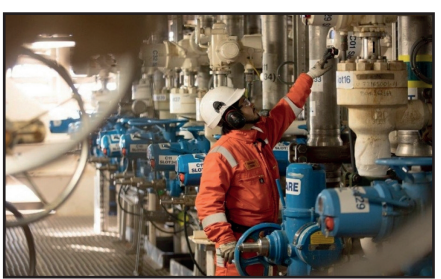
(davamı gələn sayımızda)
akademik
Ziyad SƏMƏDZADƏ

Avropa İttifaqı Azərbaycana neft məhsullarının ixracını 2,4 dəfə artırıb

Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələri cari ilin yanvarında Azərbaycana 2 min tona yaxın neft məhsulları ixrac edib ki, bu da ötən ilin analoji dövrü ilə müqayisədə 2,4 dəfə çoxdur.

AZƏRTAC Avropa İttifaqı Statistika İdarəsinin (Avrostat) məlumatlarına istinadla xəbər verir ki, ixracat pul ekvivalentində iki dəfə artaraq təxminən 4,5 milyon avroya çatıb.

Aİ ölkələri arasında bu ilin yanvar ayında Azərbaycana neft məhsullarının ən böyük üç tədarükçüsü arasında Yunanıstan

(500 min avro dəyərində 754 ton), Almaniya (1,9 milyon avro dəyərində 457 ton), Hollandiya (500 min avro dəyərində 155 ton) var. Avrostatın məlumatına görə, ötən il Avropa İttifaqı ölkələri Azərbaycana neft məhsullarının ixracını 2022-ci ilə müqayisədə

73,7 faiz artıraraq təxminən 24,4 min tona çatdırıblar. Pul ekvivalentində isə bu ixracatların həcmi 62,7 faiz artaraq təxminən 58,2 milyon avroya çatıb. Həmçinin məlumata əsasən, ötən il Avropa İttifaqı ölkələri (İtaliya və Xorvatiya da daxil olmaqla) Azərbaycandan son 4 ildə maksimum neft (təxminən 20,3 milyon ton) idxal ediblər ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 2,6 faiz artım deməkdir. Azərbaycandan tədarük olunan neftin dəyəri 12,4 milyard avro məbləğində qiymətləndirilib.

“SOCAR Methanol” yanvar-fevral aylarında istehsalı ikiqat artırıb

“SOCAR Methanol” MMC bu ilin yanvar-fevral aylarında 94,9 min ton metanol istehsal edib ki, bu da ötən ilin analoji dövrünün göstəricisindən iki dəfə çoxdur.

Cari ilin 1 mart tarixinə müəsisənin anbarlarında 22,3 min ton hazır məhsul mövcuddur.

Ötən il “SOCAR Methanol” MMC 494,6 min ton metanol istehsal edib və 89 milyon 858,38 min dollar dəyərində 501 min 571,52 tonluq metanol ixrac edib.

Bakının Qaradağ rayonundakı Metanol zavodu “AzMeCo” şirkəti tərəfindən inşa edilib.

“AzMeCo”-nun zavodun tikintisi üzrə investisiyası 500 milyon dollar təşkil edib. Zavodun istehsal gücü ildə 720 min ton metil spirtidir.

Bolqarıstan və Azərbaycan hidrogen istehsalı potensialını öyrənə bilər

Bu barədə Bolqarıstanın Energetika Nazirliyindəki mənbədən bildiriblər.

“Bolqarıstan və Azərbaycan xüsusən iqtisadi transformasiyalarda mərkəzi rol oynayan energetika sahəsində strateji tərəfdaşlığın inkişafına sadıqdır. Əməkdaşlıq imkanları genişli və perspektivlidir. Bolqarıstan və Azərbaycan təmiz və dayanıqlı enerji daşıyıcısı olaraq hidrogenin nəhəng potensialını öyrənə bilər. İnəmə ki, hidrogen texnologiyalarının inkişafına investisiya qoymaq

la hər iki ölkə enerji balansını şəxələndirə, enerji təhlükəsizliyini artırır və daha dayanıqlı gələcəyə töhfə verə bilər. İnfrastrukturun inkişafı enerji əməkdaşlığının uğurunun əsasını təşkil edən əsas elementdir.

Transsərhəd elektrik ötürmə xətləri və enerji anbarları kimi müasir və səmərəli infraqururura investisiyalar Bolqarıstan və Azərbaycan arasında enerji resurslarının maneəsiz mübadiləsinə imkan

yarada bilər. Enerji rabitəliyinin möhkəmləndirilməsi həmçinin regional sabitliyin möhkəmlənməsi deməkdir və əlavə iqtisadi artım üçün əsasdır”, - mənbə deyib.

O, Bolqarıstanın artıq tərəfdaşlıq mərhələsinə qədəm qoyan iki ölkə arasında mövcud etibarlı münasibətlərə görə minnətdarlığını bildirdiyini və bunun gələcək birgə layihə və başlanğıclara yalnız imkan yarada biləcəyini qeyd edib.

Sərhədlərin bağlanması terrorizmlə mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsinə kömək edir

Sərhədlərin bağlanması heç də bir ölkəni dünya birliyindən təcrid etmək demək deyil. Əksinə, terrorizmlə mübarizə sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın və ölkələr arasında məlumat mübadiləsinin gücləndirilməsinə kömək edir. Birgə əməliyyatlar və kəşfiyyat məlumatlarının mübadiləsi terrorçuların sərhədləri keçməsinin qarşısını alır və daha effektiv fəaliyyət göstərir.

Araşdırmalar göstərir ki, sərhədlərin bağlanması terrorizmlə mübarizədə və terror təhlükəsinin minimuma endirilməsinin mühüm elementidir. Bu tədbir potensial terrorçuların ölkəyə daxil olmasının qarşısını almaqla yanaşı, terror aktları ehtimalının azaldılmasına, vətəndaşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə və cəmiyyətdə sabitliyin qorunmasına kömək edir.

Terrorla mübarizə üçün sərhədlərin bağlanması və COVID-19 pandemiyasına cavab olaraq görülmə tədbirlər arasında bənzətmə aparmaq olar. İnsanların sərhədlərdən keçməsinə nəzarət virusun yayılmasının qarşısını aldığı kimi, sərhədlərin bağlanması da terror təhlükələrinin yayılmasının qarşısını alır. Hər iki halda potensial təhlükə mənbələrinin erkən aşkarlanması və təcrid edilməsi vacibdir.

Transsərhəd ticarət və miqrasiyaya qoynalı məhdudiyyətlərin mümkün iqtisadi itkilərinə baxmayaraq, sərhədlərin bağlanması ilə təmin edilən təhlükəsizlik əlverişli investisiya və biznes mühitinin yaradılmasına kömək edir. Artan təhlükəsizlik xarici investisiyaları cəlb edir, turizmi və iqtisadi artımı təşviq edir. Bundan əlavə, terror hücumları riskinin azaldılması fəvqəladə halların aradan qaldırılması və bərpa xərclərini azaldır. İstənilən ölkədə vətəndaşların təhlükəsizliyinin təminatı ümdə məsələlərdən biri, bəlkə də, birincisidir.

Azərbaycan bu istiqamətdə qərarlar qəbul edir və baş verənlər də həmin qərarların dürüstlüyünə dəlalət edir. Azərbaycanın quru sərhədlərinin bağlı qalması ilə bu günə kimi kifayət qədər geniş

müzakirələr aparılıb və müxtəlif versiyalar irəli sürülüb. Dövlət başçısı çıxışlarında qeyd etmişdi ki, pandemiya koronavirus epidemiyasının yayılmasının qarşısını almaq məqsədi ilə sərhədlərimiz bağlı saxlanılır. Çoxsaylı insanlar, biz də bunun təhlükəsizlik baxımından önəmli olduğunu hesab edirik. Baş nazir Əli Əsədov quru sərhədlərlə bağlı qərarın onun səlahiyyətində olduğunu bəyan edib. O bu barədə Milli Məclisdə çıxışı zamanı sərhədlərin bağlı olmasının ümumi daxili məhsulun (ÜDM) artımına təsiri olmadığını demişdi: "2020-ci ilin 31 mart tarixindən başlayaraq Azərbaycanın quru sərhədləri bağlıdır. Buna mən imza atmışam. Bu, qanunauyğun olaraq Baş nazir kimi mənim səlahiyyətimdir". Baş nazir bildirmişdi ki, quru sərhədləri bağlı olsa da, 2021-ci ildə ÜDM 5,6 faiz, 2022-ci ildə 5,7 faiz artıb. Pandemiya dövründə əsas məsələlərdən biri dövlətlər arasında sərhədlərin bağlanması idi. Belə ki, zaman keçdikcə ümumi yoluxanların sayında azalmalar müşahidə olunurdu. Sərhədlərini tez açan dövlətlərdə necə oldu? Həmin ölkələrdə

xəstəliyin artmasını, virusun digər formalarının daha geniş yayılmasını müşahidə etdik. Deməli, ilk növbədə, biz quru sərhədləri bağlı saxlamaqla əhali arasında pandemiyanın çox geniş dalğalarının yayılmasının qarşısını almış olduq. İkinci məsələ dəyişən dünyada yeni reallıqlar və Azərbaycanın müharibədən sonrakı dövrdə yaratdığı yeni geosiyasi konfigurasiya idi. Bir çox dövlətlərin, hətta qonşu Ermənistanla bərabər İranın, digər marağı olan dövlət və qrupların Azərbaycanla bağlı planlarının qarşısını almaq üçün dövlətimiz çox vacib addımlar atdı. Risklər, baş verə biləcək ekstremal hadisələr fonunda əsasən dövlətimizin dayaqlarının qorunması, əhalimizin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi kimi bir çox məsələlər var. Bir daha əmin olduq ki, quru sərhədlərin hələ də bağlı olması çox düzgün addımdır. İranla son zamanlar baş verən hadisələr və digər sərhəd məsələləri onu deməyə əsas verir ki, dövlətimiz bu riskləri görür, düzgün hesablayaraq çox doğru addımlar atır.

Quru sərhədlərin bağlı olmasının iqtisadiyyata bu və ya digər formada mənfi təsirləri ola bilər. Amma bunun müqabilində əhalinin təhlükəsizliyi, sağlamlığı, sabitlik bu gün Azərbaycan dövlətinin qarşısında duran ən əsas məsələlərdən biridir. Dövlətimiz üzərinə düşən bu vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlir. Koronavirus pandemiyasından sonra dünyanın, demək olar, bütün ölkələri öz əhalisini qorumaq üçün müxtəlif qadağalara getdilər. Cənab Prezident İlham Əliyevin çevik reaksiyası və verdiyi tapşırıqlar nəticəsində Azərbaycan bir çox məsələdə dünya ölkələrinə nümunə oldu. Bunu Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının rəhbərliyinin bəyanatlarında da gördük. Cənab prezidentin təklifi ilə BMT-nin xüsusi iclasının çağırılması, bütün dünyanın bir-ləşərək mübarizə aparması, pandemiya qalıb gəlməsi məsələsinə ölkəmiz qlobal anlamda töhfə verdi.

Akademik
Ziyad Səmədzadə

Moskvadakı "Crocus City Hall"da törədilmiş məşum terror aktının rezonansı hələ davam etdiyi zaman Azərbaycanda terrorizmə qarşı mübarizənin daha da gücləndirilməsi artıq zərurət sayıla bilər.

Bu baxımdan, ölkəmizin sərhədlərində məhdudiyyətlərin mövcudluğu terrorizmlə mübarizədə bir vasitədir. Terrorizm dünyanın müxtəlif regionlarında təhlükəsizlik və sabitliyə təhdid yaradaraq, dünya ictimaiyyəti üçün ən ciddi problemlərdən biri olaraq qalır. Bu təhlükəyə cavab olaraq bir çox ölkələr riskləri minimuma endirmək və potensial terrorçuların ölkəyə girişinin qarşısını almaq üçün sərhədlərin bağlanması da daxil olmaqla, bir sıra tədbirlər görür. Bu yazıda sərhədlərin bağlanması rejiminin terrorizmlə mübarizəyə töhfə verdiyi və terror təhlükəsinin minimuma endirilməsinə kömək edən məqamları gözdə tutmaq olmaz.

Dövlətin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün sərhədlərin bağlanması prioritet tədbirdir. Sərhədlər insanların, malların və məlumatların bir ərazidə hərəkətinə nəzarətdə əsas rol oynayır. Qapalı sərhədlərlə hökumət potensial təhlükəli şəxsləri və materialları, o cümlədən, terrorçuları, silahlı, partlayıcıları və terrorçu qrupların maliyyələşdirilməsini daha effektiv şəkildə idarə edə və izləyə bilər. Sərhədlərin bağlanması terror təşkilatlarının toplanması və səfərbər edilməsinə də maneə yaradır. Bu, terrorçuların təlim keçmək, hücumlar planlaşdırmaq və "yatmıx hücrə"lər arasında məlumat mübadiləsi aparmaq üçün sərhədləri keçməsinə çətinləşdirir. Bu, sərhədlərin qeyri-qanuni keçməsinə daha az cəlbədicidir və terrorçu qrupların hərəkətli-lyini azaldır.

Sərhədlərimizdəki mövcud sərt nəzarət-buraxılış rejimi terror aktları ehtimalını azaldır. Terrorçuların sərhədləri keçməsinin qarşısının alınması ölkə

daxilində genişmiqyaslı terror aktlarının baş vermə ehtimalını azaldır. Sərhəd nəzarəti hüquq-mühafizə orqanlarına sizmə cəhdlərinə çevik reaksiya verməyə və potensial terrorçuların hücumlar planlaşdırmağa və ya həyata keçirməyədən əvvəl tutmağa imkan verir. Təbii ki, sərhədlərin bağlanması tənqid-dən kanar deyil. Bəzi tənqidçilər qeyd edirlər ki, sərhədlərin bağlı qalması iqtisadi itkilərə və transsərhəd ticarət və miqrasiyaya məhdudiyyətlərlə bağlı sosial problemlərə səbəb ola bilər.

Belə deyil və iddialar əsassızdır, çünki Azərbaycanın dövlət sərhədlərində təbiiq edilən rejimin cəmiyyətdəki proseslərə təsiri yoxdur. Tam əksinə, mövcud rejim ölkəyə sızmaqla istəyən arzuolunmaz elementlərin qarşısını alır. Terror aktları ilə bağlı məlumatların təhlili göstərir ki, onların mühüm hissəsi terrorçuların sərhədləri aşması ilə bağlıdır. Məsələn, Avropa İttifaqında 2014-2019-cu illər arasında sərhədi keçən ekstremistlərlə əlaqəli terror aktlarının sayı əhəmiyyətli dərəcədə artmışdı. Bu, terror təhlükələrinin qarşısını almaq üçün sərhəd nəzarətinin gücləndirilməsinin zəruriliyini nümayiş etdirdi və Avropa İttifaqının müvafiq təşkilatları zəruri tədbirləri reallaşdırmaq məcburiyyətində qaldılar. Artıq bir çox ölkələr terrorla mübarizə strategiyasının bir hissəsi kimi sərhədlərin bağlanmasından istifadə edir və müsbət nəticələr verir.

Elçin Alioğlu,
milli.az saytının baş redaktoru

Sosial audit sahəsində qabaqcıl xarici təcrübə

Sosial audit təşkilatın cəmiyyət, əməkdaşlar, istehlakçılar və digər maraqlı tərəflər qarşısında öhdəliklərini və dərəcədə yerinə yetirdiyini müəyyən etməyə imkan verir və iş şəraitini, əməkhaqqı, gender bərabərliyi, iş yerində təhlükəsizlik və sağlamlıq, sosial program və təşəbbüslərə töhfə, ekoloji məsuliyyət və sosial fəaliyyətin digər aspektləri kimi sosial göstəricilərin təhlilini özündə ehtiva edir.

Sosial audit iqtisadi, sosial və insani aspektlərin uzlaşdırılmasına kömək edən strateji alətdir. Sosial fəaliyyətin nəticəsi gözlənilən və əldə edilmiş nailiyyətlərin müqayisə edilməsi ilə müəyyən olunur. Sosial auditin əsas məqsədi fəaliyyətin səmərəliliyinin artırılmasına, kadr axıcılığının azaldılmasına, işçilərin əmək şəraitindən və sosial həyatından məmnunluğun artırılmasına yönəlmis planların və müqavilələrin yerinə yetirilməsi üzrə işlərin nəticələrinin qiymətləndirilməsidir. Müstəqil maliyyə nəzarəti sahəsində müntəzəqi dünya təcrübəsini öyrənmək və milli iqtisadiyyatın xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla ölkəmizdə təbiiqini genişləndirməyin vacibliyi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin tövsiyələrini nəzərə alaraq, sosial audit sahəsində bir sıra ölkələrdə mövcud olan təcrübələrə nəzər salmaq məqsədini müvafiqdir.

Dünya təcrübəsində uzun illərdir ki, sosial auditdən istifadə olunur. Ən böyük Amerika şirkətlərinin 40%-inin və Qərbi Avropa şirkətlərinin 70%-inin fəaliyyəti hər il sosial qiymətləndirməyə məruz qalır. Avropada 2005-ci il Korporativ Sosial Məsuliyyət ili elan edilmişdir. Fransada Beynəlxalq Sosial Audit İnstitutu yaradılmışdır. 2006-cı ildən Böyük Britaniya və Fransada sosial audit (sosial hesabatlar dərc olunmaqla) iri şirkətlər üçün məcburidir. Həmin dövlətlərdə sosial hesabatlılığı olan şirkətlərə sər-mayə yığan investisiya fondları təsis olunmuşdur. İnkişaf etmiş ölkələrdə sosial məsuliyyət daşı-

yan şirkətlər üçün xüsusi indekslər tətbiq edilir və bu, onların nüfuzunu artırır və cəmiyyətin sosial infrastrukturunun inkişafına töhfələri əyani şəkildə nümayiş etdirir.

Sosial auditin Amerika təcrübəsi

ABŞ-da sosial auditin tarixi təkamülü onun formalarının müxtəlifliyinə və inkişafının müəyyən qanunauyğunluğuna dəlalət edir. Audit tədqiqatı onun ən sadə formasından - sosial reytingdən başlamışdır. Sonra sosial hesabatlılıq tətbiq olunmağa, daha sonra isə sosial hesabatlar sosial standartlara əsaslanmağa başladı. Sosial auditin bütün müxtəlif formalarına baxmayaraq, bu, korporativ sosial məsuliyyətin artması ilə əlaqədardır. Amerika sosial məsuliyyət modelinin əsas xüsusiyyəti bu sahədə dövlətin zəif tənzimlənməsidir. Sosial təminat sisteminin gücləndirilməsində maraqlı olan dövlət bəzi sosial problemlərin həllini yerli səviyyəyə, qeyri-kommersiya sektoruna və biznesə həvalə edir. Dövlət səviyyəsində dəstək olmayanda, yerli hakimiyyət orqanları sosial problemləri həll etmək üçün biznesə üz tutmağa məcbur olurlar. Buna görə də şirkətlərin sosial məsuliyyətli davranışı ABŞ-da demək olar ki, ictimai təşəbbüs kimi qəbul edilir. Amerika korporativ sosial məsuliyyət modelinin bir sıra xüsusiyyətləri mövcuddur, o cümlədən: – dar çərçivəlilik (narrow focused). Korporasiyanın xeyriyyəçilik fəaliyyəti konkret sahəyə yönəlib: gənclər, təhsil, ekologiya və s.; – biznes yönümlülük (business oriented). Sosial məsuliyyət imicini, işçilərin sədaqətini gücləndirmək, istehlakçılarla və komanda daxilində əlaqələri gücləndirmək üçün istifadə olunur. Sosial programlar korporasiyanın marketing, insan resursları, satış və xarici əlaqələrlə bağlı bölmələrinin birgə sayları ilə hazırlanır və həyata keçirilir; – icma yönümlülük (community oriented). Şirkətin fəaliyyət göstərdiyi ərazi icmasında statusunun gücləndirilməsinə yönəldilir;

Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasının Auditin innovativ inkişafı, operativ tənzimləmə və keyfiyyətin idarə edilməsi idarəsinin rəisi Qoşqar Əhmədov

– digər şirkətlərlə tərəfdaşlıq yönümlü (partnership forming). Başqa sahəndə, qeyri-kommersiya təşkilatları, yerli icma liderləri, yerli hökumətlə tərəfdaşlığa istiqamətlənir; – xərc baxımından effektivlik (cost effective). Yardım alan qeyri-kommersiya təşkilatlarının fəaliyyətinin monitorinqi də daxil olmaqla, hər bir sər-mayədən ölçülə bilən gəlir gözləyir; – komplekslik (integrative). Sosial proqramların işləməsi hazırlanmasında və həyata keçirilməsində korporasiyanın müxtəlif şöbələri qarşılıqlı əlaqədə olur, proqramların özü "bütöb" olur və şirkətin fəaliyyətinin bütün sahələrinə təsir göstərir. Öz ərazi icmasında sosial yönümlü iqtisadi siyasət həyata keçirən korporasiya müxtəlif sosial cəlbəmə formalarının birləşməsindən istifadə edir; – könüllülük (volunteering). İşçilərin, o cümlədən yüksək vəzifəli şəxslərin, xüsusən öz vəsaitlərinin xeyriyyə proqramlarına köçürülməsi ilə bağlı könüllü fəaliyyətini təşviq edir. Könüllü layihələri həyata keçirmək üçün işçilərin şəxsi və ya iş vaxtından istifadə etmək mümkündür. Ümumiyyətlə isə mədəni və tarixi özəlliklər, hökumətin xüsusiyyətləri, sosial münasibətlər sistemi və mentalitet - bütün bunlar əsasən

sosial auditin Amerika modelinin xarakterik cəhətlərini müəyyən edir.

Protestant etikası və iqtisadi rəsi-onallıq hələ də bütün sosial münasibətlər sistemində, o cümlədən sosial auditə nüfuz edir.

Lakin artan korporativ sosial məsuliyyət kimi yeni bir fenomen, əlbəttə ki, sosial auditin konseptual əsasını təşkil edir. Nəhayət, sosial auditin Amerika modelində daha bir vacib şərt var. Bu, dövlət və korporasiyalar arasında sosial məsuliyyət baxımından münasibətdir. Birləşmiş Ştatlar sub-sidiar dövlət olaraq sosial xərclərin əsas hissəsini korporasiyaların və adi vətəndaşların üzərinə qoyur. Təkcə bu hal özal biznesin sosial məsuliyyətini xeyli artırır. Sosial audit ABŞ-da sosial məsuliyyətə əsaslan-dığı üçün o, əsasən korporativ çərçivə ilə məhdudlaşır. Başqa sözlə, sosial audit fərdi sahibkarlıq sub-yektinin mikro səviyyəsində tətbiq edilir və makro səviyyədə istifadə olunmur.

Almaniyanın sosial audit təcrübəsi

Sosial auditin alman modelinin formalaşması sosial dövlət nəzəriyyəsinin inkişafı ilə üst-üstə düşür və ona görə də Almaniya demokratik və sosial federal dövlət olaraq, vətəndaşların ədalətini və sosial təminatını təmin etməlidir. Hal-hazırda Almaniya-da sosial audit iki əsas vəzifəni yerinə yetirməyə yönəlməlidir: istehsal proseslərinin sosial komponentini öyrənməkdə işəgötürənlərə kömək etmək və müəssisə səviyyəsində işçilərin sosial və əmək hüquqlarına riayət olunmasını təhlil etmək. Son illərdə Almaniya-da sosial auditin inkişafı həm işəgötürənlər, həm də işçilər tərəfindən böyük maraqla qarşılanır. Üstəlik, sosial audit federal və regional orqanlar tərəfindən tam dəstəklənir. Sosial sferanın təhlili və qiymətləndirilməsi üçün təkcə müəssisə və təşkilatlarda deyil, həm də bilavasitə regionlarda və ya bələdiyyələrdə (kommunalarda) sosial auditin tətbiqi ilə bağlı artıq praktiki olaraq

rəy formalaşmış. Ona görə də sosial münasibətlərin qarşısının alınması Almaniya-da milli siyasətin əsas istiqamətlərdən biridir. Beləliklə, Almaniyanın mədəni ənənələri və tarixi-iqtisadi inkişafının xüsusiyyətləri, milli mentalitetin səciyyəvi xüsusiyyətləri sosial auditin alman modelinin formalaşmasına mühüm təsir göstərmiş və göstərməkdədir.

1. Alman xüsusiyyətlərinin tarixən formalaşmış ciddi nizam-intizam yaratmaq istəyi, təsərrüfat ehtiyatlılığı, vaxtında dəqiqlik və s. kimi xüsusiyyətləri indi də bütün ictimai münasibətlər sistemində nüfuz edir; 2. Sosial auditin alman modeli sosial bazar iqtisadiyyatı şəraitində formalaşmışdır ki, onun konseptual əsasını sosial demokratiyanın ənənəvi ideyaları, xristian sosial təlimi (həm protestant etikası, həm də katoliklərin sosial doktrinası) və dövlətin rifah nəzəriyyəsi təşkil edir; 3. Dövlətin sosial siyasətinə digər Avropa ölkələrinə nisbətən daha çox Avropa İttifaqının nizamnamələri təsir edir. Eyni zamanda, Al-nin hüquqi bazası əsasən Almaniyanın sosial standartlarına yönəlib; 4. Müasir Almaniyanın sosial sferasında ölkənin müharibədən sonrakı parçalanmasının nəticələri hələ də tam aradan qaldırılmamışdır: ölkənin qərb və şərq torpaqlarında sosial şərait əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir; 5. Sosial idarəetmənin alman modelinin çox mühüm və xarakterik xüsusiyyəti aşağıdakı istehsal demokratiyası prinsiplərinin praktikada həyata keçirilməsidir: müəssisənin iqtisadi sürətdə işçilərin nümayəndələrinin iştirakı, onların idarəetməyə cəlb edilməsi və mənfəətin artması; 6. Alman sosial auditinin mühüm xüsusiyyətlərindən biri ondan ibarətdir ki, o, yoxlanılan müəssisənin sosial göstəricilərinin regional və sahə səviyyəsində analoji göstəricilərlə müqayisəli təhlilindən geniş istifadə edir. Beləliklə, sosial audit müəssisənin rəqəbat qabiliyyətini sosial problemlərin həlli üçün ən vacib şərt kimi müəyyən etməyə imkan verir; 7. Almaniyanın rəqəbatdə davamlı müəssisələri istirahət mərkəzləri, xəstəxana və klinikalar, idman qurğuları, uşaq

bağçaları və s. kimi sosial komplekslərin yaradılması üçün xeyli vəsait ayırırlar; 8. Almaniya-da milli siyasətin əsas istiqamətlərindən biri müqayisədə əmək miqrasiyası kimi müəkkək sosial problem daha uğurla həll olunur. Dövlətin bununla bağlı səmərəli siyasəti ilk növbədə qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı yönəlmis sərt hüquqi üsullarla izah olunur; 9. Almaniyanın sosial sferasında xeyriyyəçilik fəaliyyəti geniş şəkildə inkişaf edir. Alman xeyriyyəçilik fəaliyyətinin özəlliyi ondan ibarətdir ki, onlar yalnız maliyyə ianələri ilə məhdudlaşmır. Burada ictimai işlərdə, xəstələrə və əlillərə qulluqda, öz-fəaliyyət təməllərində və s. vətəndaşların şəxssən iştirakı böyük yer tutur.

Sosial auditin Yaponiya təcrübəsi

19-cu əsrdə hələ də kənd təsərrüfatı ölkəsi olan, faktiki olaraq heç bir təbii sərvətlərə malik olmayan Yaponiya 20-ci əsrdə bir çox aparıcı Avropa ölkələrinin iqtisadi artım tempini üstələyərək və global inkişafa böyük təsir göstərərək, lider ölkəyə çevrildi. Yaponiyanın sürətli uğurunun əsas səbəblərindən biri onun insan amilinə istiqamətlənməsi mərkəzli idarəetmə modelidir. Yaponiyada tarixi inkişafın bütün dövrü ərzində milli xarakterin spesifik xüsusiyyətlərinə müvafiq olan müəyyən iş və davranış üsulları inkişaf etmişdir.

A. Sosial audit ən çox ətraf mühit və əmək münasibətləri sahəsində inkişaf etmişdir. Eyni zamanda, insan hüquqları digər audit subyektləri ilə müqayisədə daha təvazökar yer tutur.

B. Dövlət, daha dəqiq desək, hökumət sosial standartların işləməsi hazırlanmasında həlledici rol oynayır. Əgər əmək münasibətlərinin dövlət yoxlanmasından danışırıqsa, o zaman onu "dövlət sosial auditinin" unikal forması kimi xarakterizə etmək olar.

C. Sosial standartların işləməsi hazırlanması prosesində həmkarlar ittifaqları, elm və ictimaiyyət nümayəndələri geniş şəkildə iştirak edirlər.

(davamı gələn sayımızda)

29 mart - 3 aprel 2024-cü il

Azərbaycan Mərkəzi Bankı faiz qərarını açıqladı

Azərbaycan Mərkəzi Bankının faiz dəhlizinin parametrləri haqqında məlumatı:

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İdarə Heyəti uçot dərəcəsinin 7.75%-dən 7.5%-ə, faiz dəhlizinin yuxarı həddinin 8.75%-dən 8.5%-ə endirilməsi, faiz dəhlizinin aşağı həddinin isə 6.25% səviyyəsində dəyişməz saxlanılması haqqında qərar qəbul etmişdir.

Bu qərar faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəflə (4±2%) müqayisəsi, inflyasiya gözləntilərinin stabilləşməsi, risk balansında baş verən dəyişikliklər nəzərə alınmaqla verilmişdir. Proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəfdə qalmasını nəzərə almaqla faiz dəhlizinin yuxarı həddinin və uçot dərəcəsinin azaldılması monetar şəraitin yumşalmasına yönəldilmişdir. Aşağı həddin dəyişməz saxlanılması isə faiz dəhlizinin eninin optimallaşdırılmasına xidmət edir. Faiz dəhlizinin bu parametrləri müəyyənləşdirilərkən onların bəzilərarası pul bazarındakı faizlərə təsir miqyası da nəzərə alınmışdır. Ötən iclasdan bəri illik inflyasiya tempi azalmaqla davam etmişdir. 2024-cü ilin fevralında 12 aylıq inflyasiya 0.8%, 12 aylıq baza inflyasiya isə 1.4% təşkil etmişdir. İllik ərzaq deflyasiyası 0.3%, qeyri-ərzaq inflyasiyası 1.4%, xidmətlər inflyasiyası isə 2.3% olmuşdur.

İllik inflyasiyada azalma xarici və daxili amillərin təsirləri ilə baş verir. Dünya Bankının məlumatına əsasən əmtəə qiymətləri indeksi 2024-cü ilin fevralında illik əsasda 7.3%, o cümlədən enerji qiymətləri üzrə 7.5% enmişdir. ABŞ-nin Enerji İnformasiya Agentliyinin (EIA) məlumatına görə 2024-cü ilin II rübündən neft ehtiyatlarının artması proqnozu qiymətlərə təsir edən əsas amillərdən biri olacaqdır. BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) məlumatına görə isə ərzaq qiymətləri indeksi fevralda illik əsasda 10.5% azalmışdır. Manatın nominal effektiv məzənnəsinin (2023-cü ildə 19.3% və 2024-cü ilin ilk 2 ayında 1.8%) bahalaşması idxal inflyasiyasının azalmasına əlavə töhfə vermişdir.

2024-cü ilin əvvəlindən bəri də valyuta bazarında tarazlıq qorunmuşdur. İlin ötən dövründə Mərkəzi Bank tərəfindən təşkil edilən valyuta hərraclarının bir neçəsində valyutaya tələb artmışdır. Buna səbəb dövlət

investisiyaları və özəl sektorun istehlakının aktivləşməsi nəticəsində idxalın maliyyələşməsinin genişlənməsidir. 2024-cü ilin 2 ayında qeyri-neft investisiya qoyuluşları ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 17.1% artmışdır ki, bunun da əhəmiyyətli hissəsi daxili mənbələr hesabına maliyyələşmişdir. Bu, qeyri-neft idxalı üzrə qabaqcadan ödənişlərin artması ilə müşayiət olunmuşdur. Qeyd olunanlar idxal mənsəli valyuta tələbinin artımını təsdiqləyir. Ümumilikdə, valyuta bazarı profisitli tədiyə balansı şəraitində fəaliyyət göstərir. 2023-cü ilin yekunu üzrə tədiyə balansının cari əməliyyatlar hesabında ümumi daxili məhsulun (ÜDM) 11.5%-i səviyyəsində profisit olmuşdur. Ticarət balansında 2024-cü ilin ilk 2 ayında 2.3 mlrd. ABŞ dolları məbləğində profisit formalaşmışdır. Proqnozlara əsasən mövcud meyllərin davam edəcəyi təqdirdə 2024-cü ilin yekunu üzrə də cari əməliyyatlar hesabının profisitli olacağı (yanvar proqnozu: 7-8 mlrd. ABŞ dolları) gözlənilir. Bununla yanaşı, fevralda depozit dollarlaşmasının azalmaqla davam etməsi yığım vasitəsi kimi manata inamın qorunduğunu göstərir. Belə ki, fevralda maliyyə sektoru çıxılmaqla hüquqi və fiziki şəxslərin depozitlərinin dollarlaşması səviyyəsi yanvar ayına nəzərən 1.3 faiz bəndi, ötən ilin fevral ayı ilə müqayisədə isə 9 faiz bəndi azalmışdır.

Pul siyasəti alətləri avtonom amillərin monetar şəraitə təsirlərinin neytrallaşdırılmasına xidmət edir. Açıq bazar əməliyyatları və daimi imkan alətlərindən aktiv istifadə pul bazarında milli valyutada banklar arasında həm təminatlı, həm də təminatlı

bağlanan əqdlərin orta çəki-li faiz dərəcələrinin Mərkəzi Bankın faiz dəhlizi daxilində hərəkətini təmin etmişdir. Mart ayının ötən dövründə 1 günlük təminatlı əməliyyatlar üzrə orta faiz (1D AZIR) 6.52% (fevralda 6.29%) olmaqla faiz dəhlizinin daxilində formalaşmışdır. Pul bazarındakı faizlərin digər faizlərə, o cümlədən depozit və kredit faizlərinə təsirinə gücləndirilməsi istiqamətində islahatlar davam etdirilir.

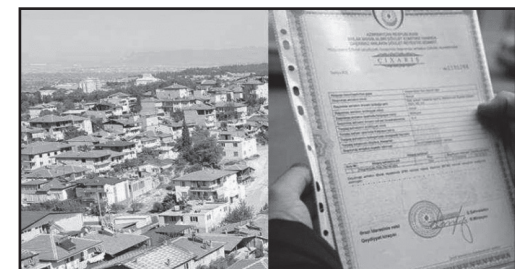
Ötən iclasdan bəri inflyasiyanın risk balansında əhəmiyyətli dəyişiklik baş verməmişdir. Xarici mənsəli başlıca inflyasiya riskləri odur ki, geosiyasi gərginliklərin davam etməsi, mühüm beynəlxalq ticarət yollarında yaranan maneələr, eləcə də iqlim dəyişiklikləri dünya bazarında əmtəə qiymətlərini və tərəfdaş ölkələrdə inflyasiyanın dəyişkənliyini yüksəldə bilər. Inflyasiyanı artırma biləcək başlıca daxili risklər xərc amillərinin aktivləşməsi ola bilər. O cümlədən, fiskal əməliyyatların pul təklifinə cari ildə də artırıcı təsiri istisna edilmir.

Ümumilikdə, inflyasiyanın artırıcı və azaldıcı riskləri bir-birini tarazlaşdırır. 2024-cü ilə inflyasiya proqnozu (yanvar proqnozu: 5.3%) dəyişməz saxlanılmışdır. Mövcud şərtlərin dəyişməz qalacağı təqdirdə 2024-cü ildə illik inflyasiyanın hədəf daxilində (4±2%) qalacağı gözlənilir. Təhlillər göstərir ki, ilin qalan dövründə illik inflyasiya proqnozunun azaldılma istiqamətində dəyişdirilməsi ehtimalı vardır.

Pul siyasətinin yumşaldılması ilə bağlı növbəti qərarlar inflyasiyanın azalma meylinin davamlılığından, xarici və daxili mənsəli təklif və tələb amillərinin dinamikasından asılı olacaqdır. Qeyd olunan risklərin reallaşması halında pul siyasətinin ilin qalan dövründə yumşaldılması üzrə pauzanın götürülməsi imkanlarına baxıla bilər. Qarşıdakı dövrdə də makroiqtisadi göstəricilərin və faiz dəhlizinin parametrlərinin faizlərə ötürücülüyü üzrə monitoring aparılacaqdır.

Bu qərar 29 mart 2024-cü ildən qüvvəyə minir. Faiz dəhlizinin parametrləri ilə bağlı növbəti qərar barədə məlumat ictimaiyyətə 2024-cü il may ayının 1-də açıqlanacaq və bununla bağlı mətbuat konfransı keçiriləcəkdir.

Qanunsuz evlərin sənədləşdirilməsinə nə zaman başlanılacaq?

Bu gün qanunsuz evlərdə yaşayan vətəndaşların problemlərindən biri də yaşadıkları evlərdə qeydiyyatda düşə bilməmələridir. Vətəndaşlar bələdiyyədən aldıkları torpaqlar üzərində müvafiq sənədləşmə aparmadan ev tikirlər ki, bu da sonda vətəndaşın özüne problemlər yaradır.

Məsələ ilə bağlı açıqlama verən Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzaev bildirib ki, bələdiyyə torpaqlarına dair istər satış, istərsə də icarə haqqında sənədlərin tərtib edilməsi, verilməsi mülkiyyət hüququnu tam təsdiq edən sənəd deyil. “Çünki əgər torpaq bələdiyyə tərəfindən vətəndaşa satılırsa, mütləq özəlləşdirilməlidir. Yəni, torpaq özəlləşdirilib çıxarış alınmalıdır. Sonradan əgər həmin torpaq üzərində hər hansı tikinti işləri aparılacaqsa, bu da qanunvericiliyə uyğun sənədləşdiril-

məli və mülkiyyət hüququna dair müvafiq orqandan sənəd alınmalıdır. Belə olan halda o əmlak tam hüquqa malik olur və lazımi qiymətini alır. Bələdiyyələr tərəfindən çoxsaylı belə sənədlər verilib. Lakin çox təəssüflər olsun ki, onlar vaxtında lazımi hüquqi qiymətini almayıb, müvafiq orqanlara müraciət etməyib. Ona görə də həmin torpaqlar üzərində tikilən evlərə mülkiyyət hüququnu təsdiq edən sənədlərin verilməsi gecikdirilir. Lakin bu proses davam edir, artıq

«AZSIĞORTA» ASC-nin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə BALANS HESABATI

AKTİVLƏR	manatla	
	İlin əvvəlinə	Hesabat dövrünün sonuna
I. UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	710 001,42	410 989,52
Torpaq, tikili və avadanlıqlarla bağlı məsrəflərin kapitalaşdırılması	0,00	0,00
Dəyimməz əmlak investisiyalar	0,00	0,00
Qeyri-maddi aktivlər	589 710,62	544 756,92
Təxirə salınmış vergi aktivləri	1 175 321,49	1 175 321,49
Uzunmüddətli debitor borcları	0,00	0,00
Uzunmüddətli maliyyə aktivləri:	3 300 050,97	300 050,97
dövlət qiymətli kağızları	3 300 050,97	300 050,97
qeyri-dövlət qiymətli kağızları	0,00	0,00
sair maliyyə aktivləri	0,00	0,00
İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar	312 500,00	312 500,00
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar	0,00	0,00
Sair aktivlər	400 000,00	200 000,00
Cəmi uzunmüddətli aktivlər	6 487 584,50	2 943 618,90
II. QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		
Ehtiyatlar		
Debitor borcları:	1 852 263,19	1 861 765,31
birbəsa sığorta üzrə	411 162,03	319 826,09
təkrarsığorta əməliyyatları üzrə :	197 038,89	779 653,28
- təkrarsığortaçı üzrə	47 382,69	660 134,33
- təkrarsığortalı üzrə	149 656,20	119 518,95
asılı təşkilatlar üzrə	0,00	0,00
büdcə üzrə	1 080 982,56	598 124,37
iddia tələbləri üzrə	0,00	0,00
işçi heyəti üzrə	0,00	0,00
sığortalılara verilən borclar üzrə	0,00	0,00
sair debitorlar	163 079,71	164 161,57
Pul vasaitləri və onların ekvivalentləri:	19 379 656,77	11 490 382,22
kassa	0,00	0,00
hesablaşma hesabı	1 739 154,96	1 883 226,97
valyuta hesabı	31 631,26	35 638,55
depozit hesablar	17 500 000,00	9 500 000,00
sair pul vasaitləri	108 870,55	71 516,70
Qısamüddətli maliyyə aktivləri:	4 800 000,00	12 800 000,00
dövlət qiymətli kağızları	0,00	6 000 000,00
qeyri-dövlət qiymətli kağızları	4 800 000,00	6 800 000,00
sair maliyyə aktivləri	0,00	0,00
Sığorta ehtiyatlarında təkrarsığortacıların payı:	2 037 247,74	813 201,19
hayat sığortası sahəsi üzrə	0,00	0,00
qeyri-hayat sığortası sahəsi üzrə	2 037 247,74	813 201,19
Sair qısamüddətli aktivlər:	20 957,48	32 225,76
gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri	19 654,02	31 133,87
verilmiş avanslar	0,00	0,00
təhtə hesablar	1 303,46	1 091,89
Sair aktivlər	0,00	0,00
Cəmi qısamüddətli aktivlər	28 090 125,18	26 997 574,48
CƏMI AKTİVLƏR	34 577 709,68	29 941 193,38

KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR	İlin əvvəlinə		Hesabat dövrünün sonuna	
	I. KAPİTAL		II. QISAMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR	
Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapitalı	14 007 000,00	14 007 000,00		
Emissiya gəliri	0,00	0,00		
Geri alınmış kapital (səhmlər)	0,00	0,00		
Kapital ehtiyatları:	0,00	0,00		
Qeyri-hayat sığortası sahəsi üzrə	0,00	0,00		
gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri	0,00	0,00		
digər kapital ehtiyatları	0,00	0,00		
Bölişdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	1 550 133,29	3 131 854,30		
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	-2 001 441,56	1 581 721,01		
Mühasibat uçotu siyasətində dəyişikliklərlə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər	0,00	0,00		
Keçmiş illər üzrə bölişdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	3 551 574,85	1 550 133,29		
Elan edilmiş dividendlər	0,00	0,00		
Cəmi kapital	15 557 133,29	17 138 854,30		
I. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR				
Sığorta ehtiyatları:	15 969 303,89	10 159 522,14		
Hayat sığortası sahəsi üzrə :	0,00	0,00		
Qeyri-hayat sığortası sahəsi üzrə:	15 969 303,89	10 159 522,14		
Qarşısalmama tədbirləri fondu	1 574 406,63	1 571 009,98		
Uzunmüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər	0,00	0,00		
Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər	0,00	0,00		
Təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri	0,00	0,00		
Kreditör borcları :	0,00	0,00		
əməyin ödənilməsi üzrə	0,00	0,00		
büdcə üzrə	0,00	0,00		
sosial sığorta və təminat üzrə	0,00	0,00		
digər məcburi ödənişlər üzrə	0,00	0,00		
asılı təşkilatlar üzrə	0,00	0,00		
sair kreditörlər	0,00	0,00		
Sair qısamüddətli öhdəliklər:	0,00	0,00		
təkrarsığorta əməliyyatları üzrə öhdəliklər:	762 828,89	513 109,31		
təkrarsığortaçı üzrə	762 828,89	513 109,31		
təkrarsığortalı üzrə	0,00	0,00		
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar	0,00	0,00		
Sair öhdəliklər	0,00	0,00		
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər	18 306 539,41	12 243 641,43		
III. QISAMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR				
Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər	250 740,23	888,76		
Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər	105 284,80	70 108,11		
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər	0,00	0,00		
Kreditör borcları:	358 011,95	487 700,78		
əməyin ödənilməsi üzrə	0,00	0,00		
büdcə üzrə	0,00	0,00		
sosial sığorta və təminat üzrə	22 928,62	27 785,29		
digər məcburi ödənişlər üzrə	18 278,57	19 297,98		
asılı təşkilatlar üzrə	0,00	0,00		
sair kreditörlər	316 804,76	440 617,51		
Sair qısamüddətli öhdəliklər:	0,00	0,00		
gələcək hesabat dövrünün gəlirləri	0,00	0,00		
alınmış avanslar	0,00	0,00		
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar	0,00	0,00		
Sair öhdəliklər	0,00	0,00		
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər	714 036,98	558 697,65		
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR	19 020 576,39	12 802 339,08		
CƏMI AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR	34 577 709,68	29 941 193,38		

MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏRİ HAQQINDA HESABAT		manatla
Gəlirlər	Məbləğ	
Əsas əməliyyat gəliri:	9 754 638,01	
birbəsa sığorta üzrə sığorta haqları	7 945 515,61	
təkrarsığorta üzrə təkrarsığorta haqları	586 678,94	
sığorta ödənişlərində təkrarsığortaçıların payı	1 149 528,72	
təkrarsığortaya verilmis müqavilələr üzrə komissiyaların müddəti	72 914,74	
Xalis sığorta ehtiyatlarının dəyişməsi (müsbət və ya mənfi)	4 585 735,20	
Investisiya gəlirləri üzrə	2 498 674,49	
Subroqasiya gəlirləri	1 665 870,85	
Sair gəlirlər	3 336 635,37	
CƏMI GƏLİRLƏR	29 341 553,92	
Xərclər		
Əsas əməliyyat xərcləri:	9 795 345,17	
sığorta ödənişləri və sığorta məbləğləri üzrə	7 330 094,12	
qaytarılan sığorta haqları üzrə	32 240,25	
tənzimləmə xərcləri	234 445,80	
təkrarsığortaya verilmis sığorta haqları üzrə	2 145 876,65	
qarşısalmama tədbirləri fonduna ayırmalar üzrə	52 688,55	
sığorta fəaliyyəti üzrə sair xərclər	0,00	
İşlərin aparılması xərcləri	5 162 190,16	
Sair xərclər	3 406 867,33	
CƏMI XƏRCLƏR	18 364 402,66	
Maliyyə mənfəəti (zərəri)	1 977 151,26	
Mənfəətin nizamnamə kapitalına yönəldilməsi		
Vergioyulmadan əvvəl mənfəət (zərər)	1 977 151,26	
Mənfəət vergisi	395 430,25	
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	1 581 721,01	

Əməliyyat fəaliyyətindən pul vasaitlərinin axımı	
Sığorta və təkrarsığorta haqlarından daxilolmalar	8 541 237
Təkrarsığortaçı ötürülən müqavilələr üzrə ödənişlər	-1 987 758
Qaytarılmalı olan sığorta haqları üzrə ödənişlər	-24 000
Sığorta və təkrarsığorta hadisələri üzrə ödənişlər	-5 154 308
Sığorta ödənişlərində təkrarsığortaçıların payı	-248 751
Komissiya ödənişləri	-81 352
Əmək haqqı fondu üzrə ödənişlər	-3 515 141
Ümumi və ləğv edilən xərclər üzrə ödənişlər	-13 578 526
Marketing və reklam xərcləri üzrə ödənişlər	-30 200
Subroqasiya üzrə daxilolmalar	176 214
Digər daxilolmalar / ödənişlər	-1 970 272
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən xalis pul axımı	-5 175 356
Mənfəət vergisi üzrə ödənişlər	0
Əməliyyat fəaliyyətindən xalis pul axımı	-5 175 356
İnvestisiya fəaliyyətindən pul axımı	
İnvestisiya fəaliyyətindən daxilolmalar	2 381 035
Qiymətli Kağızların alışı	-5 000 000
Qiymətli Kağızların satışı	0
Banklarda yerləşdirilən depozitlər	-4 000 000
Banklarda yerləşdirilən depozitlərin qaydışı	12 000 000
Əsas vəsait və qeyri-maddi aktivlərin alışı	-56 646
Əsas vəsait və qeyri-maddi aktivlərin satışı	0
İdarəçilik xərcləri	-28 986
Digər məqsədlərə investisiya qoyuluşu	0
Dividenddən daxilolmalar	0
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə xalis pul axımı	5 295 403
Maliyyə fəaliyyəti üzrə pul axımı	
Dividend ödənişi	0
Maliyyə fəaliyyəti üzrə xalis pul axımı	0
Məzənnə fərqi (müsbət)	4 915
Məzənnə fərqi (mənfi)	-14 237
Pul və pul vasaitlərində xalis artım / (azalma)	110 725
Dövrün əvvəlinə pul və pul vasaitləri	1 879 657
Dövrün sonuna pul və pul vasaitləri	1 990 382

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLER BARƏDƏ HESABAT			
	Nizamnamə kapitalı	Bölişdürülməmiş mənfəət	CƏM
Yanvar 01, 2023	14 007 000	1 581 133	15 587 133
Dövr ərzində Mənfəət və ya Zərər	0	1 581 721	1 581 721
Ödənilmiş dividend	0	0	0
Dekabr 31, 2023	14 007 000	3 131 854	17 138 854

"Azsiğorta" ASC-nin rəhbərliyinə və Cəmiyyətin idarə edilməsinə cavablı olan sahəliyyəti şəxsə Məzənnə fərqi (müsbət)

Rəy

Biz "Azsiğorta" ASC-nin (bundan sonra "Cəmiyyət") 31 dekabr 2023 il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı və hesabat tarixində başa çatdıran illərin mənfəəti və ya zərər və digər məcmi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vasaitlərinin hərəkəti haqqında hes

РЕСПУБЛИКА БЕЛАРУСЬ: ПРОЕКТЫ БУДУЩЕГО

15 марта 2024 г. исполнилось 30 лет со дня принятия Конституции Республики Беларусь. Ее основной нормой стало введение института президентства, что существенным образом определило траекторию развития нашей страны. Выбрав предложенный Президентом А.Г.Лукашенко курс, мы избежали войн и потрясений, сохранили и приумножили достижения советского периода, обеспечили независимость в ключевых отраслях – в промышленности, энергетике, сельском хозяйстве, здравоохранении и других. В условиях сложной ситуации в мировой экономике каждому в нашей стране государством гарантированы работа и соответствующая заработная плата, доступное образование и медицина, безопасность жизни и помощь в любой трудной жизненной ситуации. Спустя три десятка лет можно сказать уверенно – суверенная и независимая Республика Беларусь состоялась. Но остановиться на достигнутом и почитать на лаврах чревата быть отброшенным на обочину истории. Любую здоровую нацию отличает стремление мечтать, ставить новые цели, жить во имя будущего. Не являются исключением и белорусы. Уже сегодня мы закладываем фундамент нашего завтра, развиваем проекты, которые позволят быть сильными и успешными в стремительно меняющемся мире. Технологические прорывы, как условие нашего самосохранения, нужны уже не нам, они нужны нашим детям. Сегодня научно-технологический суверенитет государства является залогом его политической и экономической независимости. Не размеры территории и природные ископаемые, а интеллектуальный ресурс и человеческий капитал являются настоящими национальными богатствами нации. Это позволяет белорусам с оптимизмом смотреть в будущее. В начале 1990-х годов наша страна столкнулась с угрозой уничтожения своего научного потенциала. Останавливалось финансирование исследовательских программ, закрывались научные школы, страну покидали талантливые ученые. На все возмущения и упреки относительно такой политики звучал универсальный ответ, что, дескать, «лучше и выгоднее не придумывать и производить самим, затрачивая огромные ресурсы, а покупать все на передовом Западе». Переломить тенденцию, ведущую к катастрофе, удалось лишь с приходом к власти действующего Президента Беларуси А.Г.Лукашенко. Логика была проста: если не сохранить уникальную советскую белорусскую науку, не продолжить ее традиции с учетом перехода на новый технологический уклад, то нам достанется роль периферии

и колонии для более сильных и успешных наций. Выбор пути был очевиден. Сегодня мы успешно запускаем в космос свои спутники. Уверенно вступили в клуб ядерных держав. Штурмуем Антарктиду. Развиваем востребованные во всем мире передовые IT- и биотехнологии. И речь идет не столько о конкретных достижениях, открытиях и изобретениях, да, это важно. Но еще важнее – это проектное стратегическое мышление нынешнего поколения белорусов, поколения творцов и созидателей.

РАЗВИТИЕ АТОМНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ

Важнейший маркер нацеленности государства на решение стратегических задач – достижение энергетической независимости. В 2013 году в Беларуси был дан старт строительству Белорусской атомной электростанции (далее – БелАЭС) около г.Островец Гродненской области. Первый энергоблок был введен в промышленную эксплуатацию в июне 2021 г., а в ноябре 2023 г. был подписан акт приемки в эксплуатацию пускового комплекса второго энергоблока БелАЭС. В настоящее время АЭС эксплуатируются лишь в 32 странах. Благодаря БелАЭС Беларусь получила ряд конкурентных преимуществ и смогла значительно укрепить энергетическую безопасность:

- получен мощный источник относительно дешевой экологически чистой электроэнергии;
- наша страна полностью отказалась от импорта электрической энергии;
- снижена зависимость республики от импортируемого природного газа;
- БелАЭС обеспечивает удовлетворение возрастающего спроса на электроэнергию реальным сектором экономики и населением.

Глава государства А.Г.Лукашенко 3 ноября 2023 г. во время посещения Островецкого района особо отметил: «БелАЭС – это основа для дальнейшего развития страны... Наша страна таким образом стремительно ворвалась в атомную элиту мира». В настоящее время доля атомной энергетики в общем потреблении электроэнергии в нашей стране выше, чем в США и России. С вводом второго энергоблока БелАЭС ежегодно будет вырабатываться порядка 18 млрд кВт*ч. Это обеспечит более 40% внутренних потребностей страны в электроэнергии. Возобновляемые источники энергии, такие, как солнце и ветер, важны. Однако атомная энергетика – это надежное, гарантированное и чистое электричество, гарантия стабильности работы энергосистемы. Важно отметить, что развитие атомной энергетики способно обеспечить более комфортные

условия проживания населения. Электроэнергия все чаще используется в системах отопления и горячего водоснабжения. В стране активно ведется электрификация жилищного фонда: строятся современные многоэтажные электродома. Например, в 2021–

2023 годах в Беларуси ввели в эксплуатацию 1,2 млн кв. м нового электрифицированного жилья. Помимо укрепления энергетической и экономической безопасности, это большой вклад и в сохранение окружающей среды: ожидается, что состоявшийся запуск двух энергоблоков БелАЭС позволит снизить выбросы парниковых газов более чем на 7 млн т в год. Ввод в эксплуатацию БелАЭС послужит мощным стимулом для развития смежных высокотехнологичных производств и энергоемких отраслей. В их числе металлургия, 3D-печать (аддитивные технологии), электротранспорт и накопители энергии, IT-технологии, включая ресурсоёмкие приложения для искусственного интеллекта, суперкомпьютерных вычислений, работы с базами больших данных, ядерной медицины и др. Считается,

что одно рабочее место при создании и эксплуатации АЭС создает более 10 новых рабочих мест в смежных отраслях.

ДОСТИЖЕНИЯ В ОБЛАСТИ БИОТЕХНОЛОГИЙ

Развитие биотехнологий в Беларуси демонстрирует прорывные открытия, прежде всего, в аграрном секторе и в области здравоохранения (в том числе при оказании медицинской помощи гражданам и организации лекарственного обеспечения населения). Один из самых масштабных технологических проектов, который появился в ноябре 2022 г. с подачи Президента Республики Беларусь, – ЗАО «Белорусская национальная биотехнологическая корпорация» (далее – БНБК). БНБК реализует инвестиционный проект по высокотехнологичному агропромышленному производству полного цикла. Цель – глубокая переработка зерна по современным биотехнологиям, что позволяет получать высокопродуктивные и сбалансированные корма и кормовые добавки. Аналогов данному проекту

академии наук Беларуси организованы производства инновационных биопрепаратов широкого перечня: для повышения урожайности сельскохозяйственных культур, заготовки кормов, профилактики и лечения животных, очистки сточных вод и др. По своим характеристикам отечественные биопрепараты не уступают лучшим зарубежным аналогам и пользуются высоким спросом в Беларуси и за рубежом. Развитие биотехнологий в Беларуси демонстрирует прорывные открытия и в сфере здравоохранения. В качестве примеров можно привести следующие:

- создание трансгенных коз, в ДНК которых внедрен ген человека. Это позволяет выделить из их молока ценный продукт – рекомбинантный белок лактоферрин, обладающий противовирусными, антимикробными, антибактериальными, антиканцерогенными, противовоспалительными, антиоксидантными, регенеративными и стимулирующими иммунитет свойствами;
- разработанные методы клеточной иммунотерапии онкологических заболеваний широкого спектра, которые позволяют значительно увеличить выживаемость пациентов и предотвратить развитие рецидивов болезни;
- создание клеточных технологий для лечения иммунологических, аллергических и функциональных патологий (ринита, сахарного диабета 1-го типа, системного склероза, опухолей уrogenитальной сферы и др.), а также новые методы ДНК-диагностики болезней человека и животных.

Биотехнологии востребованы и в фармацевтике. В Академии наук созданы производства отечественных лекарственных препаратов, основанных на собственных технологиях ферментного синтеза соединений с противоопухолевой и иммуностимулирующей активностью. В Витебской области активно формируется биофармтехнологический кластер. Президент Республики Беларусь А.Г.Лукашенко, посещая 4 ноября 2022 г. БНБК, сказал: «Несколько десятков лет назад термин «биотехнологии» и выговаривали с трудом, не все понимали, что это такое. Но мы тогда говорили о том, что за биотехнологиями будущее. Как за атомной энергетикой и так далее... Когда я стал Президентом, мне пришлось этим заниматься. Моя мечта – чтобы наше общество поднялось на несколько ступеней». Можно с уверенностью сказать, что белорусы это сделают.

(продолжение в следующем номере)

Президент Ильхам Алиев выразил соболезнования Президенту России Владимиру Путину в связи с терактом

Президент Азербайджанской Республики Ильхам Алиев выразил соболезнования Президенту Российской Федерации Владимиру Путину в связи с чудовищным терактом, совершенным в Москве. В послании главы нашего государства говорится: «Глубоко потрясен известием о чудовищном теракте, произошедшем в

концертном зале «Крокус Сити Холл». Решительно осуждаю этот террористический акт и от имени народа Азербайджана и от себя лично выражаю искренние соболезнования Вам, всему народу России, родным и близким погибших. Желаю скорейшего выздоровления всем пострадавшим».

Эксперты оценили ущерб сторевшему Crocus City Hall

Crocus City Hall был застрахован, ущерб концертному залу после теракта, по предварительным оценкам, превышает 10 млрд рублей (более 100 млн долларов), сообщает Forbes со ссылкой на источник на рынке страхования. По словам управляющего директора Российского совета торговых центров (РСТЦ) Олега Войцеховского, ущерб составляет €3000 на квадратный метр. Таким образом, общая сумма может доходить до 12 млрд рублей, «плюс внешнее обустройство». Такую оценку дает и вице-президент Союза торговых центров Марат Манасян. Он рассказал, что ущерб составляет около 250 000 – 300 000 рублей на квадратный метр, таким

образом, общая сумма может достигать 11,4 млрд рублей. Манасян отметил, что Crocus City Hall был «прекрасно оборудованным» концертным залом, а часть уничтоженной техники «не поставляется вследствие санкций и потребует завоза по параллельному импорту» или замены на другое оборудование. В Crocus City Hall не ответили на запрос Forbes про сумму ущерба и размер страховки. По последним данным Следственного комитета, в теракте погибли 133 человека. Более 100 пострадавших, в том числе трое детей, находятся в больницах в Москве и Подмосковье. Следователи возбудили уголовное дело по статье о теракте. 24 марта в России объявили днем траура.

Путин обратился к нации: кто стоит за терактом?

Президент России Владимир Путин объявил 24 марта днем общенационального траура по погибшим в результате теракта в «Крокус Сити Холле». Об этом он заявил в обращении к россиянам. В своем спецобращении Путин назвал кровавым и варварским актом произошедшее в «Крокус Сити Холле». Он выразил соболезнования всем, кто потерял родных и близких при теракте. «Вместе с вами скорбит вся страна, весь наш народ», — сказал президент РФ. Путин также поблагодарил врачей скорой помощи, пожарных и спасателей, которые «делали все, чтобы сохранить жизни людей», а также граждан, оказавших помощь пострадавшим в первые минуты после трагедии. Президент РФ заявил, что все причастные к теракту в «Крокус Сити Холле» понесут наказание. «Мы установим и покараем каждого, кто готовил этот удар по России... Все причастные понесут наказание. Кем бы они ни были. Кто бы их ни направлял. Мы установим и покараем каждого, кто готовил этот удар по России», — заявил президент России. По его словам, власти готовы объединять усилия с другими странами в борьбе с международным терроризмом. «Наш долг — быть вместе в одном строю. Никто и ничто не

может поколебать нашу сплоченность и волю», — сказал Путин. Путин заявил, что все четверо исполнителя теракта найдены и задержаны. Они пытались скрыться и двигались в сторону Украины, где для них было «подготовлено окно» для перехода через границу, добавил российский лидер. По его словам, всего задержаны 11 человек по подозрению к причастности в нападении на Crocus City Hall, правоохранительные органы работают над вскрытием базы пособников террористов. «Федеральная служба безопасности России и другие правоохранительные органы работают над выявлением, вскрытием всей пособнической базы террористов - тех, кто обеспечил их транспортом, намечал пути отхода от места преступления, готовил схрон, тайники с оружием и боеприпасами», - сказал Путин. Также он сообщил о введении в Москве, Подмосковье и других регионах РФ дополнительных мер антитеррористического и антитеррористического характера: «В Москве и Подмосковье, во всех регионах страны введены дополнительные меры антитеррористического и противодиверсионного. Главное сейчас - не дать тем, кто стоит за этой кровавой бойней, совершить новые преступления».

29 mart - 3 aprel 2024-cü il

«AZRE TƏKRARSIĞORTA» ASC-nin 31 dekabr 2023-cü il BALANS HESABATI

manatla		
AKTİVLƏR	İlin əvvəlinə	Hesabat dövrünün sonuna
I. UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	234 069,99	309 743,49
Torpaq, tikili və avadanlıqlarla bağlı məsrəflərin kapitalaşdırılması		
Daşınmaz əmlakla investisiyalar		
Qeyri-maddi aktivlər	69 636,63	44 540,09
Təxirə salınmış vergi aktivləri		
Uzunmüddətli debitor borcları		
Uzunmüddətli maliyyə aktivləri:	58 729 151,60	55 707 404,00
dövlət qiymətli kağızları	54 796 600,00	48 535 600,00
qeyri-dövlət qiymətli kağızları	3 932 551,60	7 171 804,00
sair maliyyə aktivləri		
İstıraq payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar	15 013 781,00	15 013 781,00
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar		
Sair aktivlər		0,00
Cəmi uzunmüddətli aktivlər	74 046 639,22	71 075 468,58
II. QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		
Ehtiyatlar		
Debitor borcları:	20 408 768,31	27 516 409,94
birbəşə sığorta üzrə		
təkrarsığorta əməliyyatları üzrə :	9 962 192,28	19 224 333,63
- təkrarsığortaçı üzrə		0,00
- təkrarsığortalı üzrə	9 962 192,28	19 224 333,63
asılı təşkilatlar üzrə		
büdcə üzrə	1 623 500,64	0,00
iddia tələbləri üzrə	1 468 401,87	1 468 401,87
işçi heyəti üzrə		
sığortalılara verilən borclar üzrə		
sair debitorlar	7 354 673,52	6 823 674,44
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri:	6 730 436,05	3 281 288,51
kassa	517,07	517,07
hesablaşma hesabı	495 986,10	2 752 931,32
valyuta hesabı	1 574 806,21	520 782,79
depozit hesablar	4 650 000,00	
sair pul vəsaitləri	9 126,67	7 057,33
Qısamüddətli maliyyə aktivləri:	8 330 241,86	27 658 967,00
dövlət qiymətli kağızları	7 204 841,86	26 046 472,10
qeyri-dövlət qiymətli kağızları	1 125 400,00	1 612 494,90
sair maliyyə aktivləri		
Sığorta ehtiyatlarında təkrarsığortaçıların payı:	27 470 820,76	5 898 145,22
həyat sığortası sahəsi üzrə	37 985,61	40 668,81
qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə	27 432 835,15	5 857 476,41
Sair qısamüddətli aktivlər:	0,00	0,00
gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri verilmiş avanslar	0,00	0,00
təhtəl hesablar	0,00	0,00
Sair aktivlər		
Cəmi qısamüddətli aktivlər	62 940 266,98	64 354 810,67
CƏMI AKTİVLƏR	136 986 906,20	135 430 279,25

KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR	İlin əvvəlinə	Hesabat dövrünün sonuna
I. KAPİTAL		
Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapitalı	50 000 000,00	50 000 000,00
Emissiya gəliri		
Geri alınmış kapital (səhmlər)		
Kapital ehtiyatları:	2 735 268,63	5 766 000,00
yenidən qiymətləndirilmə üzrə ehtiyat		
digər kapital ehtiyatları	2 735 268,63	5 766 000,00
Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	22 663 170,12	32 951 870,83
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	22 663 170,12	19 394 432,08
Mühasibat uçotu siyasətində dəyişikliklərlə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər		0,00
Keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	0,00	13 557 438,75
Elan edilmiş dividendlər		0,00
Cəmi kapital	75 398 438,75	88 717 870,83
II. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR		
Sığorta ehtiyatları:	55 460 555,36	39 446 449,79
Həyat sığortası sahəsi üzrə :	315 474,58	354 684,26
Qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə:	55 145 080,78	39 091 765,53
Qarşısalmıma tədbirləri fondu		
Uzunmüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər		
Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər		
Təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri		
Kreditör borcları :		
əməyin ödənilməsi üzrə		
büdcə üzrə		
sosial sığorta və təminat üzrə		
digər məcburi ödənişlər üzrə		
asılı təşkilatlar üzrə		
sair kreditörlər		
Sair uzunmüddətli öhdəliklər:		
gələcək hesabat dövrünün gəlirləri alınmış avanslar		
Uzunmüddətli əməliyyatları üzrə öhdəliklər:	4 061 356,96	4 793 730,03
təkrarsığortaçı üzrə	1 606 664,27	2 402 904,74
təkrarsığortalı üzrə	2 454 692,69	2 390 825,29
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar		
Sair öhdəliklər		
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	59 521 912,32	44 240 179,82

III. QISAMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR		
Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər		
Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər		
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər		
Kreditör borcları:	2 066 555,13	2 472 228,60
əməyin ödənilməsi üzrə		
büdcə üzrə		1 366 021,17
sosial sığorta və təminat üzrə	30 777,81	48 208,70
digər məcburi ödənişlər üzrə		
asılı təşkilatlar üzrə		
sair kreditörlər	2 035 777,32	1 057 998,73
Sair qısamüddətli öhdəliklər:		
gələcək hesabat dövrünün gəlirləri alınmış avanslar		
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar		
Sair öhdəliklər		
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər	2 066 555,13	2 472 228,60
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR	61 588 467,45	46 712 408,42
CƏMI KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR	136 986 906,20	135 430 279,25

MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏRİ HAQQINDA HESABAT

manatla		
Gəlirlər	Məbləğ	
Əsas əməliyyat gəliri:	115 025 442,07	
birbəşə sığorta üzrə sığorta haqları		
təkrarsığorta üzrə təkrarsığorta haqları	53 828 257,61	
sığorta ödənişlərində təkrarsığortaçıların payı üzrə	60 917 468,71	
təkrarsığortaya verilmiş müqavilələr üzrə komissiyon müddlər üzrə	279 715,75	
Xalis sığorta ehtiyatlarının dəyişməsi (müsbət və ya mənfi)	-5 558 569,97	
Investisiya gəlirləri üzrə	11 511 126,05	
Subroqasiya gəlirləri	806 353,95	
Sair gəlirlər	635 979,83	
CƏMI GƏLİRLƏR	122 420 331,93	
Xərclər		
Əsas əməliyyat xərcləri:	89 458 778,17	
sığorta ödənişləri və sığorta məbləğləri üzrə	77 396 028,77	
qaytarılan sığorta haqları üzrə	647 034,94	
tənzimləmə xərcləri	300,00	
təkrarsığortaya verilmiş sığorta haqları üzrə qarşısalmıma tədbirləri fonduna ayırmalar üzrə	11 415 414,46	
sığorta fəaliyyəti üzrə sair xərclər		
İşlərin aparılması xərcləri	9 308 711,13	
Sair xərclər	657 523,69	
CƏMI XƏRCLƏR	99 425 012,99	
Maliyyə mənfəəti (zərəri)	22 995 318,94	
Mənfəətin nizamnamə kapitalına yönəldilən hissəsi	0,00	
Vergiqoyulmadan əvvəl mənfəət (zərər)	22 995 318,94	
Mənfəət vergisi	3 600 886,86	
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	19 394 432,08	

«Kaspian İnterneşnl Brouking» MMC-nin 31 dekabr 2023-cü il BALANS HESABATI

manatla		
AKTİVLƏR	İlin əvvəlinə	Hesabat dövrünün sonuna
I. UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	76311,38	74 276,50
Torpaq, tikili və avadanlıqlarla bağlı məsrəflərin kapitalaşdırılması		
Daşınmaz əmlakla investisiyalar		
Qeyri-maddi aktivlər	13572,84	12 215,56
Təxirə salınmış vergi aktivləri		
Uzunmüddətli debitor borcları		
Uzunmüddətli maliyyə aktivləri:	0,00	0,00
dövlət qiymətli kağızları		
qeyri-dövlət qiymətli kağızları		
sair maliyyə aktivləri		
İstıraq payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar		
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar		
Sair aktivlər		
Cəmi uzunmüddətli aktivlər	89884,22	86492,06
II. QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		
Ehtiyatlar		
Debitor borcları:	692838,37	494134,89
birbəşə sığorta üzrə	237125,41	189 036,85
təkrarsığorta əməliyyatları üzrə :	455712,96	305098,04
- təkrarsığortaçı üzrə	455712,96	305 098,04
- təkrarsığortalı üzrə		
asılı təşkilatlar üzrə		
büdcə üzrə		
iddia tələbləri üzrə		
işçi heyəti üzrə		
sığortalılara verilən borclar üzrə		
sair debitorlar		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri:	919781,08	1913677,55
kassa	0,00	0,00
hesablaşma hesabı	410642,78	566 567,18
valyuta hesabı	509138,30	1 347 110,37
depozit hesablar		
sair pul vəsaitləri		
Qısamüddətli maliyyə aktivləri:	0,00	0,00
dövlət qiymətli kağızları		
qeyri-dövlət qiymətli kağızları		
sair maliyyə aktivləri		
Sığorta ehtiyatlarında təkrarsığortaçıların payı:	0,00	0,00
həyat sığortası sahəsi üzrə		
qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə		
Sair qısamüddətli aktivlər:	11128,00	137825,60
gələcək hesabat dövrlərinin xərcləri verilmiş avanslar	6844,00	7 870,60
təhtəl hesablar	4284,00	129 955,00
Sair aktivlər		
Cəmi qısamüddətli aktivlər	1623747,45	2545638,04
CƏMI AKTİVLƏR	1713631,67	2632130,10

KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR	İlin əvvəlinə	Hesabat dövrünün sonuna
I. KAPİTAL		
Ödənilmiş nominal (nizamnamə) kapitalı	17000,00	17 000,00
Emissiya gəliri		
Geri alınmış kapital (səhmlər)		
Kapital ehtiyatları:	0,00	0,00
yenidən qiymətləndirilmə üzrə ehtiyat		
digər kapital ehtiyatları		
Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	224849,48	2001266,11
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	1565792,57	1 776 416,63
Mühasibat uçotu siyasətində dəyişikliklərlə bağlı mənfəət (zərər) üzrə düzəlişlər		
Keçmiş illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	216207,91	224 849,48
Elan edilmiş dividendlər	-1557151,00	
Cəmi kapital	241849,48	2018266,11
II. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR		
Sığorta ehtiyatları:	0,00	0,00
Həyat sığortası sahəsi üzrə :		
Qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə:		
Qarşısalmıma tədbirləri fondu		
Uzunmüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər		
Uzunmüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər		
Təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri		
Kreditör borcları:	295815,53	101095,22
əməyin ödənilməsi üzrə		
büdcə üzrə		
sosial sığorta və təminat üzrə		
digər məcburi ödənişlər üzrə		
asılı təşkilatlar üzrə		
sair kreditörlər	295815,53	101 095,22
Sair uzunmüddətli öhdəliklər:		
gələcək hesabat dövrünün gəlirləri alınmış avanslar		
Təkrarsığorta əməliyyatları üzrə öhdəliklər:	391231,31	334381,40
təkrarsığortaçı üzrə	391231,31	334 381,40
təkrarsığortalı üzrə		
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar		
Sair öhdəliklər		
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	687046,84	435476,62
III. QISAMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR		
Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər	0,00	
Qısamüddətli qiymətləndirilmiş öhdəliklər		
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər		
Kreditör borcları:	784735,35	178387,37
əməyin ödənilməsi üzrə		
büdcə üzrə	169954,35	178 387,37
sosial sığorta və təminat üzrə		
digər məcburi ödənişlər üzrə		
asılı təşkilatlar üzrə		
sair kreditörlər	614781,00	
Sair qısamüddətli öhdəliklər:	0,00	0,00
gələcək hesabat dövrünün gəlirləri alınmış avanslar		
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar		
Sair öhdəliklər		
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər	784735,35	178387,37
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR	1471782,19	613863,99
CƏMI KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR	1713631,67	2632130,10

ilin əvvəlindən artan yekunla		manatla
Gəlirlər	Məbləğ	
Əsas əməliyyat gəliri:		
birbəşə sığorta üzrə sığorta haqları		
təkrarsığorta üzrə təkrarsığorta haqları		
sığorta ödənişlərində təkrarsığortaçıların payı üzrə		
təkrarsığortaya verilmiş müqavilələr üzrə komissiyon müddlər üzrə		
Xalis sığorta ehtiyatlarının dəyişməsi (müsbət və ya mənfi)		
Investisiya gəlirləri üzrə		
Subroqasiya gəlirləri		
Sair gəlirlər	2 655 883,19	
CƏMI GƏLİRLƏR	2 655 883,19	
Xərclər		
Əsas əməliyyat xərcləri:		
sığorta ödənişləri və sığorta məbləğləri üzrə		
qaytarılan sığorta haqları üzrə		
tənzimləmə xərcləri		
təkrarsığortaya verilmiş sığorta haqları üzrə qarşısalmıma tədbirləri fonduna ayırmalar üzrə		
sığorta fəaliyyəti üzrə sair xərclər		
İşlərin aparılması xərcləri	425 611,56	
Sair xərclər		
CƏMI XƏRCLƏR	425 611,56	
Maliyyə mənfəəti (zərəri)	2 230 271,63	
Mənfəətin nizamnamə kapitalına yönəldilən hissəsi		
Vergiqoyulmadan əvvəl mənfəət (zərər)	2 230 271,63	
Mənfəət vergisi	453 855,00	
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	1 776 416,63	

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

“KASPIAN İNTERNESNL BROUKING” MMC-nin səhmdarlarına

Ray

Biz “KASPIAN İNTERNESNL BROUKING” MMC nin (bundan sonra Cəmiyyət) 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətinin hesabından, mərcu gəlirlər hesabından, kapitalda dəyişikliklər hesabından və göstərilən tarixdə başa çatmış pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabından, habelə uçot siyasətinin əməliyyatı prinsiplərini qənaətini də daxil etməklə, maliyyə hesabatlarına edilən əvvələnən bəzər maliyyə hesabatlarının auditi aparmışdır. Maliyyə hesabatları rəhbərlik tərəfindən Maliyyə Nazirliyinin normativ sənədlərinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Hesab edirik ki, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Cəmiyyətin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətinin, habelə maliyyə vəziyyətinin və göstərilən tarixdə başa çatmış pul vəsaitlərinin hərəkəti Maliyyə Nazirliyinin normativ sənədlərinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq bütün əməliyyatı aspektlərində ədalətli əks etdirir.

Ray üçün əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq audit standartlarına (BAS) uyğun aparmışdır. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz əlavə olaraq hesablanmışdır “Maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti” bəlməsində təsvir edilir. Biz Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditiə aid olan etik normaların tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən əslə dəyikli və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə uyğun yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit subütləri rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Maliyyə hesabatlarına gələcək rəhbərliyin və iqtisadi subyektlərin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq maliyyə hesabatları standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasında və digər iqtisadi subyektlərin iqtisadi subyektlərinə əlavə olaraq maliyyə hesabatlarının auditiə aid olan etik normaların tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən əslə dəyikli və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə uyğun yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit subütləri rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

İqtisadi subyektlərin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının verilmə prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditiə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz təbii edilməli maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, daladuzluq və ya səhvələr nəticəsində, əməliyyatı təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabını dərc etməkkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermək ki, əməliyyatı təhrif mövcud olub, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu hamısı aşkarlayır. Təhriflər daladuzluq və ya səhvələr nəticəsində yaranma bilər və ayrılıqda yaxud mərcu olaraq, istifadəçilərin bəla maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əməliyyatı hesab edilir.

ABAK-AZ CROWE LTD.	
Türki: 27 mart 2024-cü il	

Sərbəst auditor
Elnur İbrahimov
15 fevral 2024-cü il

S.Y. Bakivi küçəsi 35
AZ 1072, Bakı, Azərbaycan
Tel. : +994 (50) 2255050

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

"AzRe Təkrarsığorta" AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİ

Təsisçisinə və Rəhbərliyinə

Ray

Biz "AzRe Təkrarsığorta" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə əhəmiyyətli uçot siyasətinin və digər iqtisadi qeydlərin qısa xülasəsindən ibarət olan əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi aparmışdır.

Hesab edirik ki, Cəmiyyətin qoşma maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlərdə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) və uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Ray üçün əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq audit standartlarına (BAS) uyğun aparmışdır. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz əlavə olaraq hesablanmışdır "Maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti" bəlməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditiə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etik Standartları Şurasının "Etika Məcəlləsinin" (IESBA Məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən

Azərbaycan iqtisadiyyatı, ölkənin xarici iqtisadi əlaqələri dünən, bu gün, sabah

Sual-cavabı Bakı Dövlət Universitetinin dosenti, iqtisad elmləri namizədi Mehriban Yadulla aparır.

Sual: Beynəlxalq tranzit nədir?

Cavab: Bu barədə məlumat Gömrük Məcəlləsinin 174-cü maddəsində öz əksini tapmışdır:

Beynəlxalq tranzit xüsusi gömrük proseduru xarici malların gömrük rüsumları, əlavə dəyər vergisi və aksizlər alınmadan, ticarət siyasəti tədbirləri

ləri tətbiq olunmadan gömrük nəzarəti altında bir yerdən başqa yerə daşınmasıdır.

Malların beynəlxalq tranzit xüsusi gömrük proseduru altında yerləşdirilərək daşınması aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

1. malların daşınması gömrük ərazisindən kənarda başlanır, yaxud başa çatır;

2. malların daşınması gömrük ərazisinin iki məntəqəsi arasında gömrük ərazisindən kənar ərazidən keçməklə baş verir.

Bela daşınma aşağıda göstərilən əsasda həyata keçirilir:

1. beynəlxalq tranzit xüsusi gömrük proseduru;

2. beynəlxalq gömrük tranziti üzrə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr;

3. malların Ümumdünya Poçt İttifaqının Aktları əsasında hüquqlara malik olan və öhdəliklər daşıyan subyektlər (poçt rabitəsi operatorları) tərəfindən və ya onlar üçün beynəlxalq poçt göndərişlərinin

daşınmasında vasitəçilik edən şəxslər tərəfindən daşındığı halda, bu aktlara müvafiq olaraq beynəlxalq poçt göndərişlərinin mübadiləsi sistemi.

Daxili malların beynəlxalq tranzit xüsusi gömrük proseduru altında yerləşdirilməsi hallarını və şərtlərini müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyənləşdirir.

Xarici dövlətlərin və beynəlxalq təşkilatların rezidentlərin mənafeyinə zərər vuran ayrı-seçkilik və digər iqtisadi siyasət tədbirlərinə cavab kimi, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həmin dövlətlərin və müvafiq beynəlxalq təşkilatlara daxil olan dövlətlərin mallarının gömrük ərazisindən beynəlxalq tranzitinə qadağalar və məhdudiyyətlər tətbiq edə bilər.

Malların beynəlxalq tranzit xüsusi gömrük proseduru altında yerləşdirilərək daşınması gömrük orqanlarının icazəsi əsasında həyata keçirilir.

ETX həvəsləndirici vədlər təklif edilən mesajlarla bağlı vətəndaşlara xəbərdarlıq edib

Kiberdələduzlar tərəfindən "Competo" MMC-in innovativ alış-veriş platforması olan "Umico Market"-in adından saxta kampaniyalar həyata keçirilir. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Elektron Təhlükəsizlik Xidməti məlumat yayıb. Məlumatla əsasən, ani mesajlaşma tətbiqləri vasitəsilə vətəndaşlara mesajlar göndərilərək həvəsləndirici

rici vədlər təklif edilir. "Elektron Təhlükəsizlik Xidməti vətəndaşlardan bu cür hallara qarşı diqqətli olmağı, hər hansı qurumun həyata keçirdiyi kampaniyalarla bağlı məlumatlarla qarşılaşdıqda həmin qurumla əlaqə saxlamağı və yaxud qurumun rəsmi veb-saytına daxil olaraq məlumatı dəqiqləşdirməyi tövsiyə edir", - deyər məlumatda qeyd olunub.

Trendyol Bakıda keçirilən xeyriyyə yarmarkasına qatılıb

Türkiyənin aparıcı e-ticarət platforması və dünyanın ən yaxşı platformalarından biri olan "Trendyol" Bakıda keçirilən ənənəvi "Torpaq əlində, bahar ürəyində" xeyriyyə yarmarkasında iştirak edib.

"Nargis" Fondunun Novruz bayramı münasibətilə təşkil etdiyi xeyriyyə yarmarkası uşaqlara dəstək məqsədilə müxtəlif şirkət və təşkilatları bir araya gətirib. Şəhərin mərkəzində yerləşən "Trendyol" stendində tədbirin bayram ab-havasına töhfə verən müxtəlif əyləncələr təşkil olunub. Bundan əlavə, "Trendyol" hər

gün öz stendində Bakı sakinləri üçün maraqlı oyunlar və yarışlar keçirib. Bu oyunların və müsabiqələrin qalibləri "Trendyol" platformasından sevimli məhsullarını almaq üçün endirim kuponları əldə edib.

"Torpaq əlində, bahar ürəyində" xeyriyyə yarmarkası martın sonuna kimi davam edəcək. "Nargis" Fondu tədbir sponsorlarının maliyyə dəstəyini və burada qurulan evlərin icarə haqqından toplanan vəsaiti müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkən uşaqların müalicə və əməliyyat xərclərinə sərf edəcək. "Trendyol" xidmət göstərdi

yini icmalarda müsbət təsir yaratmaq missiyasına sadıq qalır.

"Trendyol" haqqında
2010-cu ildə qurulan "Trendyol", Türkiyənin aparıcı e-ticarət platforması və dünyanın ən yaxşı e-ticarət platformalarından biridir. Türkiyənin ilk dekaroru olan Trendyol, ölkənin qabaqcıl R&D mərkəzlərindən (Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzi) biri olan "Trendyol Tech"; Türkiyənin ən sürətlə inkişaf edən logistika şəbəkəsi "Trendyol Express"; ani ərzaq və yemək çatdırılması xidməti "Trendyol Go" və Türkiyənin ən böyük ikinci əl mal platforması "Dolap" ilə dəyər yaratmağa davam edir. Trendyol həmçinin trendyol.com/en vasitəsilə Azərbaycan, Almaniya, Bolqarıstan, Polşa, Çexiya, Slovakiya, Macarıstan, Rumıniya, Yunanıstan, BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı, Qətər, Küveyt, Bəhreyn və Omanda və 27 Avropa ölkəsində, topdansatış tərəfdaş platformaları vasitəsilə isə digər 98 ölkədə müştərilərə xidmət göstərir. Trendyol həmçinin yerli istehsalçılara 100-dən çox ölkəyə elektron ixracat imkanı verir.

Məsumə Talibova: "İnsult - müalicəsi ən qısa müddətdə edilməli olan xəstəliklərdəndir"

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, hər il dünya əhalisinin hər 1000 nəfərinə düşən insultların sayı 1-4 arasında dəyişir. Ölüm səbəbinə görə insult dünyada ürək-damar xəstəliklərindən sonra ikinci yerdədir.

Bütün insultların yarısı 70 yaşdan yuxarı insanlarda inkişaf edir. Bütün dünyada olduğu kimi, xəstəliyin get-gedə cavvanlaşması son vaxtlar Azərbaycanda da müşahidə edilir. İnsultun insanlar arasında belə yayılmasının səbəblərini araşdırmaq üçün suallarımızı Mərkəzi Gömrük Hospitalının nevroloqu Dr.Məsumə Talibovaya ünvanladıq.

- Məsumə həkim, işemik insult haqqında nə deyə bilərsiniz?

- İşemik insult – beyin qan axınının kəskin pozulması, damar, ürək və ya qan xəstəlikləri ilə bağlı, tromboz və ya emboliya ilə əlaqədar beynin müəyyən bir bölgəsində kifayət qədər qan təchizatının çatışmazlığı nəticəsində beynin ocaqlı zədələnməsidir. 24 saatdan artıq davam edən və ya bir sutka ərzində ölümə nəticələnən nevroloji simptomların kəskin inkişafı ilə xarakterizə olunan sindromdur. İnsult aksər hallarda bədən sağ və ya sol yarısında - ətraflarda uyuşma, qəfil zəiflik, üzün asimmetriyası, huşun, nitqin və görmənin pozulması, başgicəllənmə ilə özünü göstərir. Diaqnoz klinik, laborator, tomoqrafik və damar müayinələrinin nəticələri əsasında qoyulur.

- Son vaxtlar işemik insult hallarının artma səbəbləri hansılardır?

- İşemik insultun əsas səbəbləri ekologiyanın çirkləndirilməsi,

keyfiyyətsiz qida məhsullarının, fast-foodların qəbulu, oturaq həyat tərz, fiziki aktivliyin az olması, yüksək qan təzyiqi olduqda buna fikir verməmək və müalicə almamaq, stress hallarının gündəlik həyatımızda artması və s.-dir.

- İnsultun əlamətləri hansılardır? İnsanlar səhhətlərində hansı narahatlığı hiss etdikdə həkimə müraciət etməlidir?

- İnsultun əlamətlərinə bir qol və ya ayaqda, xüsusən də bədənini yalnız bir tərəfində ani uyuşma və zəiflik, ani qarışıqlıq, danışmaq və anlamaqda çətinlik çəkmə, bir və ya hər iki gözdə ani görmə itkisi, ani və səbəbi bilinməyən kəskin baş ağrısı, ani gəzinti çətinliyi, başgicəllənmə, tarazlıq və koordinasiya itkisi aiddir. Bu pozuntulardan narahatlıq hiss etdikdə, dərhal həkimə müraciət olunmalıdır.

- İnsultun risk faktorları barədə nə deyə bilərsiniz?

- Yüksək qan təzyiqi, şəkərli diabet, yüksək xolesterol səviyyəsi, bilinən ürək ritm pozğunluğu olan şəxslər risk qrupuna aiddir. Həmçinin, siqaret çəkmə, oturaq həyat tərz, çəkisi çox olan, səhv yemək vərdişləri olan şəxslər də risk qrupundadırlar.

İnsult xəstələrinin 75%-i 60 yaşında olan şəxslərdir. 60 yaşdan sonra hər 10 ildən bir bu risk iki dəfə artır.

Bu xəstəliyə 55 yaşdan yuxarı kişilərdə qadınlara nisbətən daha çox rast gəlinir. Yaş artdıqca, qadınlarda insult nisbəti artır. Əvvəlki işemik insultdan və keçici bir insultdan sonra yeni bir insult riski olduqca yüksəkdir.

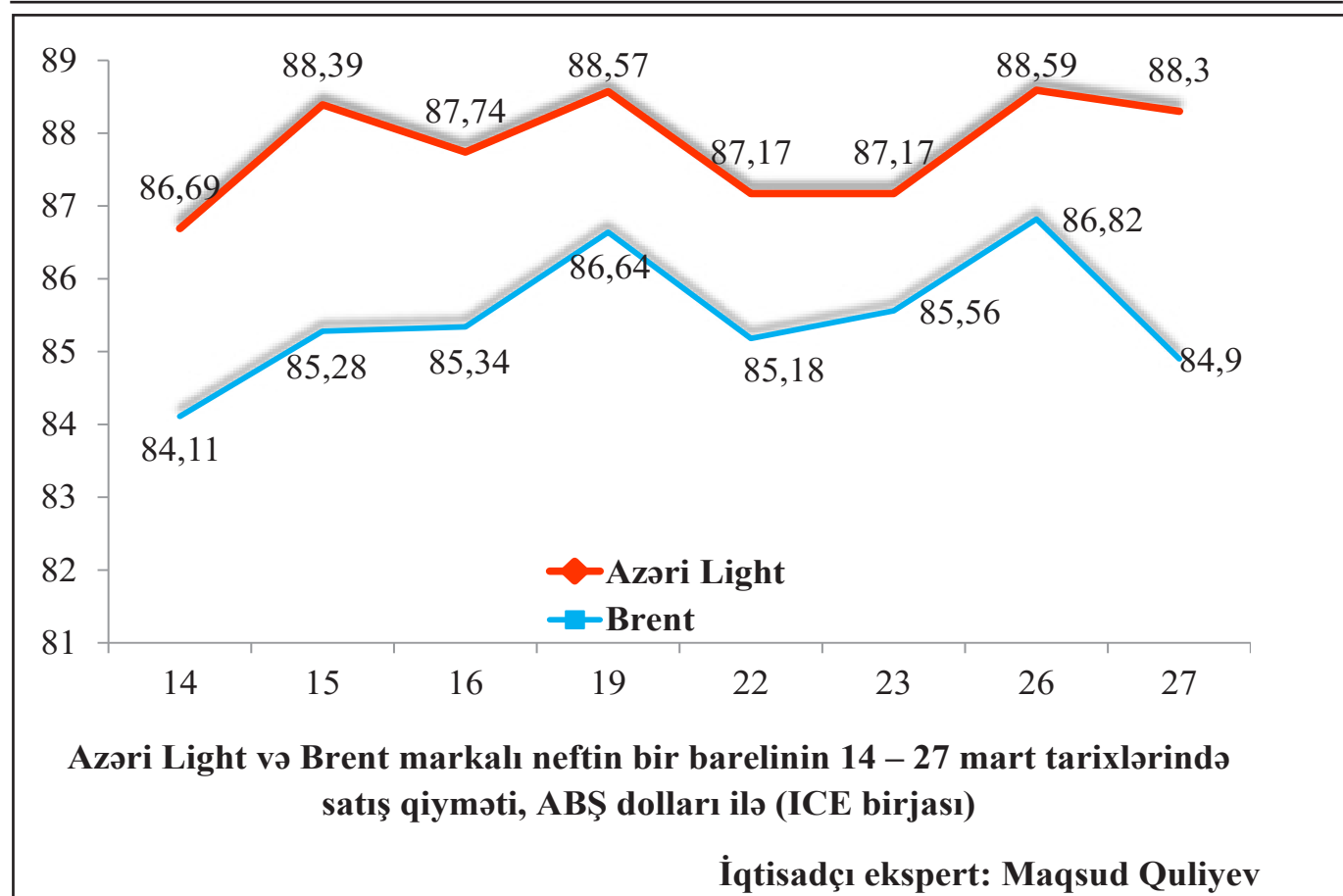
- İşemik insultun müalicəsi varmı? Vaxtında müraciət etdikdə bu xəstəlikdən yan keçmək mümkündürmü?

- İnsult - müalicəsi ən qısa müddətdə edilməli olan xəstəliklərdəndir. Çünki beyin damarı tıxandıqda beyin toxumasına ziyan başlayır. Müalicə etməyi gözlədiyiniz müddətdə bu zərər daha da genişləyir. Tıxanmış damar böyük olduqda və müalicə müddəti uzandıqda beyin zədələnməsi daha da artır. Tıxanan damarın qısa müddətdə açılması bütün bunların qarşısını alır və beyin toxumasındakı ziyanın genişlənməsinin qarşısını alır. İnsult nəticəsində beyin toxumasına dəyən ziyanı nə qədər çox məhdudlaşdırıla bilsək, o qədər tez və daha sürətli bərpa edə bilərik. Bu səbəbdən insultdan danışarkən, sürətli müalicə erkən və sürətli bərpa deməkdir.

Mərkəzi Gömrük Hospitalının nevroloqları tərəfindən işemik insult xəstəliyi müalicə olunur, müayinə və müalicələrdə ən müasir metodlardan istifadə edilir.

- Maraqlı müsahibəyə görə təşəkkür edirik.

Müsahibəni apardı:
Dilarə Zamanova, Mərkəzi Gömrük Hospitalının PR mütəxəssisi

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Akademik Ziyad Səmədzadə professor
ƏLİ HƏSƏNOVUN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhiş Əhmədov, Bəyalı Ataşov, Zəhid Məmmədov, Süleyman Qasimov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Abbas Əliyev

www.iqtisadiyyat.com

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmiş, "Azərmedia" MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 1500